ΓΙΩΡΓΟΥ Χ. ΧΙΟΝΙΔΗ
ΔΙΚΗΓΟΡΟΥ ΒΕΡΟΙΑΣ

ΓΙΩΡΓΟΣ Χ. ΧΙΟΝΙΔΗΣ
Κεντρική οδός 8
Τηλέφωνο: 22132
καί (τοῦ σπιτιοῦ) 23476
591 00 ΒΕΡΟΙΑ

ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΑΡΘΡΑ

Α'

(Ματιὲς στὴν ἑλληνικὴ πραγματικότητα, μετὰ τὴν 15η Ἰουλίου 1965)

ΝΑΟΥΣΑ, 1967

9495
Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

GRVER-01064

ΔΩΡΕΑ

Γιώργου Υ. Χιονίδη

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΒΕΡΟΙΑΣ

Αριθμός εισαγωγής 71427

Ημερομία εισαγωγής 8-4-95

Ταξινομικός αριθμός 320.9495 Γ152Β

ΠΛ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΓΙΘΡΓΟΥ Χ. ΧΙΟΝΙΔΗ
ΔΙΚΗΓΟΡΟΥ ΒΕΡΟΙΑΣ

V

ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΑΡΘΡΑ

Α'

(Ματιὲς στὴν ἑλληνικὴ πραγματικότητα, μετὰ τὴν 15η Ἰουλίου 1965)

ΝΑΟΥΣΑ, 1967

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Συμπληρώθηκαν, φέτος, δέκα πέντε χρόνια, που άρθρογραφῶ. Δέν εἶμαι δημοσιογράφος καὶ ἄν ἀσχολήθηκα μὲ τὰ «κοινά» τὸ ἔκαμα ἀπὸ συναίσθηση τοῦ καθήκοντός μου, ποὺ νοιώθω, πὼς ἔχω, σάν νέος καὶ ἐπιστήμονας. Αὐτὴ εἶναι ἡ αἰτία, ποὺ ἀποφάσισα νὰ δώσω τὴν μορφὴ βιβλίου σὲ δέκα ἕξ ἄρθρα μου, ποὺ γράφτηκαν μαζὺ μὲ ἄλλα, τὸ 1966, μὲ ἀφορμὴ τὰ γεγονότα ,τῆς 15ης Ἰουλίου 1965 καὶ δημοσιεύτηκαν στὸν «Φρουρὸ τῆς Ἡμαθίας», στὴν «Νέα Γενιά», «Δελτίο Ε.ΔΗ.Ν.» Ἡμαθίας καὶ στὸν «Ἐλεύθερο» καὶ «Βῆμα» Ἀθηνῶν.

Ἔτσι θὰ γίνη πιὸ αἰσθητὸ καὶ λιγώτερο ἐφήμερο τὸ «παρὼν» ἑνὸς νέου, ἐρασιτέχνη. Τὰ κείμενα, ποὺ ἀκολουθοῦν δὲν παρουσιάζουν ἑνότητα, πληρότητα, μήτε λείπουν οἱ ἐπαναλήψεις. Ἐλπίζω, νὰ συγχωρεθοῦν αὐτὰ τὰ μειονεκτήματα, ἄν ληφθῆ ὑπ' ὄψη, πῶς καὶ γιατὶ γράφτηκαν.

Ἴσως, κάποτε, μπορέσω νὰ δώσω τὴν μορφὴ βιβλίου καὶ σ' ὅλα τὰ ὑπόλοιπα, πολιτικά, ἄρθρα μου, ποὺ θὰ εἶναι

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ἡ ἐποχή μας χαρακτηρίζεται ἀπό τήν τάση τοῦ ἀνθρώπου γιά μάθηση, γιά περισσότερη μόρφωση. Στήν Ἑλλάδα, μετά τήν πολύχρονη τουρκοκρατία καί τήν ἀμορφωσιά, πού ὑπῆρχε, ἡ σχετική προσπάθεια εἶναι πιό ἔκδηλη καί ἡ ἐξέλιξη, ἡ ἄνοδος, εἶναι χαρακτηριστική. Καί ὅμως στήν χώρα μας, καί στό ζήτημα τοῦτο, παρατηρεῖται μιά ἀξιοθρήνητη νοοτροπία, γιατί, σέ γενικά κανόνα, μορφωνόμαστε κυνηγῶντας τούς τίτλους, γιά τούς τύπους, γιά νά ἀνέβουμε κοινωνικά καί οἰκονομικά, παραβλέποντας, ὕστερα, τήν κατοπινή μας ἐξέλιξη στό πνευματικό ἐπίπεδο, ἀποκτῶντας μιά μονόπλευρη, κλειστή, ἐπαγγελματική κατάρτιση, ὅταν τυχαίνει, νά μή ἀδιαφοροῦμε καί γι' αὐτήν. Ἡ διαπίστωση αὐτή εἶναι πολύ δυσοίωνη γιά τόν τόπο μας, γιατί οἱ ὑποχρεώσεις τῆς πνευματικῆς ἡγεσίας εἶναι μεγάλες. Εἶναι ἡ φυσική ἡγέτιδα τάξη, πού πρέπει νά ἀποβάλη τόν τόσο ἰλιγγιομαρισμό, τόν ἐγωκεντρισμό καί νά ἐνδιαφερθῆ, ἄμεσα καί ἀληθινά, γιά τό στρατί, πού ἀκολουθεῖ ἡ Ἑλλάδα. Νά δώση τό παρών καί ὅ,τι καλό καί ὡραῖο διαθέτει, γιά τήν ἐξέλιξη τῆς χώρας.

Δέν δικαιοῦνται οἱ ἐπιστήμονες νά διατηροῦν παρωπίδες στά μάτια τους, μήτε νά φοροῦν τά σκοῦρα γυαλιά τῆς ἀδιαφορίας, γιατί ἀλλοιῶς δέν θά εἶναι ἄξιοι τῶν ἐλπίδων τοῦ Ἔθνους καί τῶν ἀπαιτήσεων τῶν περιστάσεων. Ἐάν λοιπόν μεταβάλουν τήν προσπάθεια τῆς ζωῆς τους σέ μιά ἐναγώνια ἀναζήτηση τοῦ χρήματος, τότε θά ἀποτύχουν, θά εἶναι ἄχρηστα ζωύφια, τό πέρασμά τους ἀπό τήν ζωή

θὰ εἶναι ἕνα πολύχρωμο βεγγαλικό, ποὺ σὲ λίγο θὰ πέση στὸν κόσμο τῆς ἀνυπαρξίας.

Ἀπαιτεῖται, λοιπόν, νὰ ἐνδιαφερθοῦν, οἱ μορφωμένοι ἄνθρωποι, γιὰ τὴν γενικώτερή τους μόρφωση, νὰ ἀποκτήσουν σύγχρονες, φιλολαϊκὲς, ἰδέες νὰ σταθοῦν κοντὰ στὸν λαό, ἀπὸ ὅπου προέρχονται, νὰ παύσουν νὰ ἐξαντλοῦν τὸν χρόνο τους καὶ νὰ ἐξαντλοῦνται μ ό ν ο ν στὰ καφενεῖα, στὰ γήπεδα καὶ στὸ μαγγανοπήγαδο τῆς ἐπαγγελματικῆς ζωῆς τους. Κανένας βέβαια δὲν μπορεῖ καὶ δὲν πρέπει, νὰ ὑποστηρίξη, πὼς οἱ ἐπιστήμονες εἶναι ἱέρειες στὸν βωμὸ τῶν λαϊκῶν ἀγώνων. Θὰ ἦταν, κάτι τέτοιο, πολὺ ἀπαιτητικό, ἀλλ' ὅμως δὲν εἶναι δυνατὸν, νὰ μείνη ἡ σημερινὴ κατάσταση.

Τὰ γεγονότα, ποὺ ἦρθαν, μετὰ τὴν 15η Ἰουλίου 1965, δίδουν τὴν ἀφορμὴ γι' αὐτὲς τὶς σκέψεις. Ὕστερα, ὄχι μονάχα ἡ ἀδιαφορία τῆς πνευματικῆς ἡγεσίας, στὸν κανόνα, μὰ καὶ ἡ ἔκπληξή της, γιατὶ λίγοι θέλησαν νὰ κάμουν τὸ καθῆκον τους καὶ ἡ ἐπίπληξή τους ἀπὸ τὸ πλῆθος τῶν ἀδιαφόρων. Συχνά, ἀκοῦς νὰ λένε: Ὤχ μωρὲ ἀδελφὲ, τί ἀνακατεύεσαι ἐσὺ μὲ τὴν πολιτική, δὲν κοιτᾶς τὸ ἐπάγγελμά σου νὰ «βολευτῆς πουθενά» (!!!) κ.τ.λ. Εὐτυχῶς ποὺ ὑπάρχουν κάτι χαραμάδες στὸ σπίτι τῆς ἀδιάφορης πνευματικῆς ἡγεσίας, ποὺ ἀρήνουν νὰ μπαίνουν λίγες ἀχτίδες ἀπὸ φῶς. Εἶναι οἱ λίγοι, «οἱ χαζοὶ ἰδεολόγοι» ἢ «τὰ ψώνια» (!!!), ποὺ δὲν κατώρθωσαν «νὰ προσαρμοστοῦν», δηλαδή, νὰ ἀράξουν στὰ νερὰ τῆς ἀσάλευτης λίμνης τῆς ἀδιαφορίας, τῆς ἀπαισιοδοξίας... Μά τὶς μάχες τὶς ἀρχίζουν οἱ λίγοι, ἀλλὰ τὶς κερδίζουν οἱ πολλοί. Καιρὸς, λοιπόν, νὰ ξυπνήσουμε ὅλοι, οἱ «ἐπιστήμονες», νὰ ἐνδιαφερθοῦμε, ὄχι μ ο ν ά χ α γιὰ τὸν ἑαυτούλη, τὴν οἰκογένειά μας καὶ τὸ χρῆμα καὶ τὴν μεταιώδοξη ἐπαγγελματικὴ φήμη, ἀλλὰ καὶ γιὰ τὴν προκοπὴ τῆς Ἑλλάδας, τῆς χώρας μας. Ἀλλοιώτικα δὲν θὰ εἴμαστε πνευματικοὶ ἡγέτες, ἐπιστήμονες, μὰ ἁπλοὶ πτυχιοῦχοι ἀνωτάτων σχολῶν καὶ θύματα τοῦ ἐπαγγέλματός μας. Ὁ καθένας μας ἂς πάρη τὴν θέση του ἀπέναντι στὴν Ἱστορία...

τὸν Ἀπόστολο Πέτρο, ἀρνήθηκαν τὶς ἰδέες τους, ποὺ, ἀκόμα περισσότερο, ἔκαμαν στροφὴ 180 μοιρῶν καὶ βρέθηκαν νὰ πολεμοῦν, ὅσα μέχρι τώρα ἔλεγαν, πὼς πίστευαν;

Ἀσφαλῶς ὄχι. Ἄλλο ἰδέες, ἄλλο τὰ πρόσωπα, ποὺ ἀπέδειξαν, πὼς δὲν τὶς πίστευαν, ὅπως ὑπάρχει ὁ ἔρωτας, ἄσχετα ἐὰν μερικοὶ τὸν θυσιάζουν στὸ βωμὸ τῆς σκοπιμότητας.

2. Πῶς ὅμως ἐξηγεῖται αὐτὸ τὸ φαινόμενο; Γιατὶ οἱ ἄνθρωποι λησμονοῦν ἕνα ἁγνὸ παρελθόν, γιατὶ ἀπὸ φάροι, κυματοθραῦστες στὸν ἀγῶνα, γιὰ τὴν ἐπικράτηση τῶν ἰδεῶν, μετατρέπονται σὲ κανθάρους, μὲ μέλλον ἀτιμωτικό;

Γιατὶ μερικοὶ ἀγωνιστὲς ἀρχίζουν ἀπὸ τὶς καλύβες τῆς φτώχειας ὡς καὶ τῆς κοινωνικῆς δικαιοσύνης, καὶ ὕστερα, λησμονῶντας, ὅ,τι ἔφτιαξαν, τὴν καταγωγή τους, ἔρχονται καὶ βάζουν φωτιά, γιὰ νὰ κάψουν τὶς φτωχοκαλύβες ἐκείνων ποὺ χρόνια καρδίδευαν, βάζοντάς τους, νὰ πολεμοῦν τὴν ἀδικία; Ἢ, ἀκόμα, γιὰ νὰ εἴμαστε πιὸ κατανοητοί, γιατὶ μερικοὶ μοιάζουν σὰν τὶς ἀγελάδες, ποὺ πασχίζουν νὶ κατεβάσουν γάλα καὶ ὕστερα, ὅταν τὸ δοχεῖο βρίσκεται κοντά τους, γιομᾶτο, τὸ δίνουν μιὰ κλωτσιὰ καὶ τὸ ἀδειάζουν;

Φταίνε, μήπως, οἱ ἰδέες, μήπως γιατὶ «τὰ ἀγαθὰ κόποις κτῶνται» καὶ «οἱ ἥρωες κουράστηκαν», ἢ, μήπως, οἱ φαρδεῖς δρόμοι τῆς ὕλης, τῆς μωροφιλοδοξίας, τῆς σκοπιμότητας, οἱ Σειρῆνες ξεγελοῦν τὸν κουρασμένο, ταλαιπωρημένο Ὀδυσσέα τῆς Ἰδέας, ποὺ πασχίζει χρόνια τώρα νὰ σπουδάσει

πολλῶν εἰδῶν πρωταγωνιστὲς καὶ κομπάρσοι στὸ θεατρο τῆς δημοκρατικῆς ζωῆς. Ἄλλοι ἀγωνίστηκαν, πρωταγωνιστῶντας μερικὲς φορὲς, μὰ πάντοτε ἔμοιαζαν μὲ ἐκείνους, ποὺ νομίζουν, πὼς ζοῦν σὲ στρατόπεδο καταδίκων καὶ γυρεύουν μιὰ ἀσέληνη, μουγκὴ, ὕποπτη ἡμέρα, γιὰ νὰ «γλυτώσουν», νὰ ξεφύγουν, στὰ μαγικὰ παλάτια τῶν κρυφῶν τους πόθων.

4. Εἶναι μεγάλο πρᾶγμα νὰ εἶναι κανένας ἰδεαλιστής. Δὲν εἶναι ἀπόλαυση, μὰ στέρηση, δὲν τρέφει «θέλω», μὰ «δίνω». Ἀκόμα περισσότερο, ὅταν εἶσαι ἡγέτης, ἀρχηγός. Χρειάζεται νὰ εἶσαι ψυχικὰ καὶ πνευματικὰ ὥριμος, νὰ θυσιάσῃς τὸν ἑαυτό σου γιὰ τὸ σύνολο. Τότε παύεις, νὰ σκέπτεσαι τὸν ἑαυτό σου, τότε εἶσαι ἕνας παντοτεινὸς πομπὸς ποὺ δίνεις λίγη—λίγη τὴν δύναμη, τὸν ἠλεκτρισμὸ, ποὺ ἔχεις μέσα σου. Μοιάζεις σὰν τὸ κερὶ, ποὺ φωτίζει τὸν κόσμο, λιώνοντας τὸ ἴδιο, σβήνοντας ἀπὸ τὴν ζωή. Αὐτὸς εἶναι—πρέπει νὰ εἶναι—ὁ ἄνθρωπος τῆς ἰδέας, ἰδιαίτερα ὁ ἀρχηγὸς, ἐκεῖνος, ποὺ ζήτησε νὰ προχωρήσῃ στὴν κορυφὴ τῆς πυραμίδας τῆς ζωῆς, γιὰ νὰ φαίνεται, ἐκθέτει τὸν ἑαυτόν του καὶ νὰ εἶναι παράδειγμα.

5. Ὅποιος, ἀντίθετα, ἀγωνίστηκε, ἢ ἔδειχνε, πὼς ἀγωνίστηκε, στὸ στρατόπεδο τῆς ἰδέας περιμένοντας νὰ «πάρῃ», ἀντὶ νὰ δώσῃ, ἔπεσε ἔξω. Καὶ τότε, νὰ ὁ Ἴκαρος μὲ τὰ ψεύτικα, κολλημένα, φτερὰ, πέφτει ἀπὸ τὸν ἄσπρο οὐρανὸ, γιὰ νὰ λιμνάσῃ στὴν θάλασσα τῆς ἀνυποληψίας.

6. Καὶ ἐμεῖς; Ἐμεῖς, οἱ ἁπλοὶ κομπάρσοι, οἱ πρωτάρηδες, οἱ Γιάννηδες, τὰ μαθητούδια τῆς ἰδέας, τί θὰ κάνουμε; Θὰ δραπετεύσουμε ἀπὸ τὸ στρατόπεδό μας; Θὰ νομίσουμε, πὼς, ἐπειδὴ, ἕνας ἢ πολλοὶ, ἡγέτες, ποὺ πιστέψαμε, ἀλλαξοπίστεψαν, πρέπει νὰ γίνουμε... κουφτοχριστιανοί; Θὰ βγάλουμε τὸ αὐθαίρετο συμπέρασμα, πὼς, ἄρα, οἱ ἰδέες καὶ τὰ πιστεύω εἶναι στάχτη, εἶναι αὐταπάτη, ἀπραγματοποίητα ὄνειρα;

καν, συγχύστηκαν τὰ πράγματα, δὲν σημαίνει πὼς δὲν ὑπάρχουν οἱ ἰδέες. Ἀλλοίμονο!!

8. Θὰ συνεχίσουμε, λοιπόν, ἀποκτῶντας τὴν γνώση, πὼς πρέπει νὰ εἴμαστε ἕτοιμοι, νὰ δώσουμε καὶ ὄχι νὰ πάρουμε, πὼς πρέπει νὰ συνεχίσουμε τὸν ἀγῶνα, ἀλλοιῶς πρέπει νὰ τὸν ἐγκαταλείψουμε, τώρα, πρὶν γίνουμε σύμβολα, νὰ μὴ γίνουμε δημαγωγοί, σοφιστὲς καὶ ὄψιμοι πολέμιοι, ἐχθροὶ τῆς ἰδέας, ἀφοῦ χρόνια δείξουμε, πὼς τὴν ὑπηρετούσαμε, τάχα, χωρὶς νὰ θέλουμε προσωπικὲς ὠφέλειες.

9. Καὶ ἀκόμα περισσότερο: Εἴμαστε ὑποχρεωμένοι, νὰ καταπιοῦμε τὴν προσωπικὴ φιλία, ἀκόμα καὶ ἐὰν φανῆ, πὼς εἴμαστε, τάχα, ἀχάριστοι καὶ κακοί, γιὰ νὰ μὴ καλύψουμε μὲ τὸ πέπλο τῆς σιωπῆς ὅσα ἔγιναν. Νὰ ξεροκαταπιοῦμε ἀκόμα καὶ ἕνα δάκρυ γιὰ κάποιον φίλο, ποὺ ἤμασταν χρόνια μαζύ, γιατὶ ὅ,τι δήποτε μπορεῖ νὰ τοῦ ὀφείλουμε, ὄχι ὅμως τὴν συνείδησή μας.

10. Ὅποιος, λοιπόν, διάλεξε τὸ δύσκολο στρατὶ τῆς ἰδέας, τὸν Γολγοθᾶ τῆς θυσίας, ἂς μὴ θυσιάζη τὶς ἰδέες στὰ πρόσωπα, στὴν φιλία ἢ καὶ στὴν συγγένεια ἀκόμα, γιατὶ τὰ πρόσωπα σφάλλουν, ξελογιάζονται, ἀλλὰ οἱ ἰδέες παραμένουν, δύσκολος μὰ ἐλπιδοφόρος φάρος γιὰ ἕνα καλύτερο μέλλον...

(2.5.1966)

3.

Ἡ δολοφονία τῶν ἰδεῶν

Εἶπανε—ὄχι, ἴσως, ἄδικα—πὼς ὁ ἑλληνικὸς λαὸς εἶναι πολιτικὰ ἀνώριμος γιατὶ δὲν γνωρίζει νὰ κρίνη νηφάλια, ἤρεμα, μὲ κάποια ἀντικειμενικότητα, γι' αὐτὸ, εἴτε δίνει

προσωπικὸ καὶ προσωπολατρικὸ χαρακτῆρα στοὺς ἀγῶνες του, εἴτε, ἀντίθετα, ἀδιαφορεῖ γιὰ τὰ «κοινά». Στὴν Ἑλλάδα δὲν ὑπάρχουν κόμματα μὲ ἀρχές, μὲ ἰδεολογικοὺς προβληματισμούς, γι' αὐτὸ καὶ ὁ θάνατος τῶν ἀρχηγῶν συνεπιφέρει τὴν ἐξαφάνιση καὶ τῶν κομμάτων.

Μὲ τὴν συνένωση τῶν δημοκρατικῶν κομμάτων στὴν Ἕνωση τοῦ Κέντρου, μὲ τὴν διάσωση τοῦ ἰσχυροῦ κόμματος τῆς Δεξιᾶς τῆς ΕΡΕ, καὶ μετὰ τὴν ἀποχώρηση τοῦ κ. Καραμανλῆ, καὶ τοῦ μικροῦ, ἀλλὰ μαχητικοῦ, κόμματος τῶν Προοδευτικῶν, δημιουργήθηκε ἡ ἐλπίδα, ὅτι τὰ ἀστικὰ κόμματα βρῆκαν, ἐπὶ τέλους, τὴν σωστὴ πορεία τους, ὕψωσαν ἀνάμεσά τους κάποια. ἔστω μικρά, παραπετάσματα ἰδεολογικῶν διαφορῶν καὶ ἐπιδιώξεων, ὥστε νὰ μὴ λένε πιὰ οἱ ὀπαδοί τους, «ἐγὼ εἶμαι Βενιζελικός», ἢ «ἐγὼ εἶμαι Ἀντιβενιζελικός» ἢ, στὰ σημερινὰ δεδόμενα, «ἐγὼ εἶμαι Καραμανλικός», ἢ «Μαρκεζινικός», ἢ «Παπανδρεϊκός». Εἶχαν ἀρχίσει, δηλ. τὰ κόμματα «νὰ συντάσσωνται», μὰ τοῦτο δὲν συνέφερε στὰ ὠργανωμένα συμφέροντα καὶ στοὺς αὐλικοὺς κύκλους, γιατὶ ἕνα ἰσχυρὸ προσωπικὸ κόμμα εὔκολα διαλύεται, μὰ ὄχι καὶ ἕνα δυνατὸ κόμμα τῶν ἀρχῶν, ἀφοῦ ἡ ἀπομάκρυνση τοῦ ἀρχηγοῦ (π.χ. Καραμανλῆ) ἢ ἡ ἀφαίρεση τῆς ἐξουσίας (π.χ. ἀπὸ τὸν Παπανδρέου) δὲν συμπίπτουν καὶ μὲ τὴν διάλυση τοῦ κόμματος.

Γιατὶ ὅμως νὰ κρυβώμαστε: Πρέπει νὰ ὁμολογήσουμε, πὼς οἱ «κακοὶ δαίμονες τῆς Ἑλλάδας» γνωρίζουν πολὺ καλὰ πῶς πρέπει, νὰ ἐπιτυγχάνουν τὸν σκοπό τους. Πρὶν χρόνια ξεδυνάμωσαν τὴν Δεξιὰ τοῦ κ. Καραμανλῆ, μὲ τὸ νὰ ἐπιτύχουν νὰ τεθῆ ἀρχηγός της ὁ πολιτευόμενος φιλόσοφος κ. Π. Κανελλόπουλος. Ἦταν πιὰ ἡ σειρὰ τοῦ Κέντρου. Καὶ οἱ ἐπιδιώξεις τους δὲν στρέφονταν, σὲ τελευταία ἀνάλυση, κατὰ τῶν πρωσώπων. Ἴσως φοβίζει ἡ δύναμη τῶν ἰσχυρῶν κομμάτων. Τοὺς φοβίζει, ἐκόμη, ὅτι οἱ Ἕλληνες ἄρχισαν νὰ ἀκέπτωνται ὥριμα, ἀπαιτοῦσαν τὴν δημιουργία πολιτικῶν

ἡ Αὐλή, νὰ ἐξαφανίζουν τὰ κόμματα, κυνηγώντας τὸν ἀρχηγό, γιατὶ ἀπὸ πίσω θὰ ὑπῆρχε ἡ στρατιὰ τῶν ὠργανωμένων ὀπαδῶν τῶν ἰδεῶν, ποὺ θὰ εὕρισκε νέο ἀρχηγό. Τὰ κόμματα δὲν θὰ ἦσαν πιὰ μονοκέφαλοι ὀργανισμοί...

Αὐτὲς εἶναι, λοιπόν, οἱ ἐπιδιώξεις τῶν κύκλων τῆς ἀνωμαλίας: Νὰ καταπολεμηθῇ ἡ τάση τοῦ λαοῦ νὰ ὀργανωθῇ κομματικά, νὰ ὡριμάσῃ πολιτικά. Καὶ ὁ τρόπος ἦταν ἕνας: Νὰ προκαλέσουν τὴν ἰσοπέδωση, τὴν ἐξαφάνιση τοῦ «πιστεύω» τῶν κομμάτων, ἀρχίζοντας ἀπὸ τὴν ἐξαγορά, ἐξαφάνιση τῶν συνειδήσεων τῶν φιλοδόξων ἀρχηγίσκων, ἐκμεταλλευόμενοι τὶς ἀπωθημένες ἀρχομανίες, ὥστε νὰ τὰ χάσῃ ὁ ἁπλὸς ψηφοφόρος, νὰ πιστεύσῃ, πὼς δὲν πρέπει νὰ... πιστεύῃ «σὲ πιστεύω», γιατὶ δὲν ὑπάρχουν, ἀφοῦ ὁ Α ποὺ χθὲς ἔλεγε, πὼς εἶναι Α, ἔγινε σήμερα Β καὶ αὔριο Γ.

Τώρα πρέπει ὁ λαὸς νὰ δείξῃ, πόσο ὡρίμασε, ἐὰν ὡρίμασε. Τώρα καλοῦνται οἱ εὐθεῖς, οἱ καθαροί, οἱ διάσημοι καὶ οἱ ἄσημοι, οἱ Ἑλληνοπρεπεῖς, οἱ τίμιοι, οἱ ἄμωμοι, οἱ ἀξιοπρεπεῖς νὰ ἐνδιαφερθοῦν, νὰ σκεφθοῦν τὶς εὐθύνες τους, νὰ διερωτηθοῦν «Ποῦ πᾶμε». ἢ καλύτερα «Ποῦ μᾶς πᾶνε», ἢ ἀκόμα ἀκριβέστερα «Ποῦ θέλουν νὰ μᾶς πᾶνε»;

Νὰ γιατὶ δὲν ρίχνουμε τὶς ἀσπίδες, νὰ γιατὶ δὲν ἀγκαλιάζουμε τὴν πανέμορφη «Μὶς Προδοσία», νὰ γιατὶ δὲν καλύπτομε τὴν διαμαρτυρία μας μὲ τὴν σιωπή: Γιατὶ δὲν εἶναι δυνατό, νὰ δεχθοῦμε τὴν ὀπισθοδρόμηση τοῦ ραγιαδισμοῦ, γιατὶ τότε θὰ εἴμασταν ἄχρηστα μέλη ἑνὸς λαοῦ, ποὺ πρέπει νὰ πάῃ μπροστὰ καὶ γιὰ νὰ πάῃ μπροστὰ χρειάζεται δημοκρατικὴ ὀργάνωση, ἀγῶνες, σκληρὲς μάχες στὶς ἐπάλξεις τῶν ἰδεῶν, ποὺ ἐπιδιώκουν οἱ ἀνώμαλοι

πολιτικὰ συστήματα, γιὰ τὴν διακυβέρνηση μιᾶς χώρας. Ὅλα εἶναι ἄριστα, ὅταν ἐφαρμόζωνται ἄριστα, ἢ, ἔστω, πολὺ καλά.

Σὲ κάθε πολιτικὸ σύστημα παρατηροῦμε δυὸ κύρια σώματα, αὐτὸν ἢ αὐτοὺς, ποὺ εἶναι ἡγέτες, ποὺ διευθύνουν τὸ κράτος, καὶ ἐκείνους ποὺ διευθύνονται, τὸν λαό, τοὺς πολίτες.

2. Ἂς ἔρθουμε, τώρα, στὴν σημερινὴ Ἑλλάδα. Ἔχουμε τὸν βασιλιὰ καὶ τὴν Αὐλή του, τοὺς ἀρχηγοὺς τῶν κομμάτων καὶ τοὺς βουλευτὲς καί, ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριά, τὸν λαό, τοὺς πολίτες. Θὰ ἐπιμένουμε στὶς ὑποχρεώσεις καὶ τὰ δικαιώματα τῶν πολιτῶν.

3. Ἡ μακρόχρονη τουρκοκρατία, ἀλλὰ καὶ ὁ εὐμετάβολος, ὁ ἀσταθὴς χαρακτῆρας τοῦ Ἕλληνα, ποὺ εὔκολα ἐνθουσιάζεται («ἀνάβει») καὶ εὐκολώτερα ἀπογοητεύεται («σβήνει») καὶ ἐχθρεύεται τὸ πρόγραμμα, τὴν ὀργάνωση κ.τ.λ., χαρακτηρίζουν τὸν πολίτη τῆς χώρας μας. Δὲν λείπει, βέβαια, ἡ φτώχεια καὶ ἡ ἀμορφωσιά, μὰ ὑπάρχουν καὶ τὰ πιὸ πάνω χαρακτηριστικά μας. Νομίζουμε, ὅτι ψηφίζουμε, γιὰ νὰ ἔχουμε (χωρὶς... νὰ ἔχουμε) τὰ «μέσα», τὸν διεκπεραιωτὴ τῶν μικροϋποθέσεών μας, γιὰ νὰ «βολευτοῦμε» κοντὰ στὸ... μεγάλο ψάρι, τρώγοντας, σὰν τὰ τσακάλια, ὅ,τι ἀπομείνει.

Ἐλάχιστες, δυστυχῶς, οἱ ἐξαιρέσεις, τῶν ἀγνῶν, ἰδεολόγων, ποὺ ξέρουν τί σημαίνει Δημοκρατία, τί πάει νὰ εἰπῆ ψῆφος, εἰλικρίνεια, ἀξιοπρέπεια, ἰδεολογικὴ σταθερότητα. Μᾶς λείπει, μὲ δυὸ λόγια, ἡ πολιτικὴ ὡριμότητα, ἡ σωστή, ψύχραιμη, σταθερὴ κρίση.

4. Θὰ μνημονευθοῦν παράδειγματα γιὰ νὰ δειχθῆ, τί σημαίνει πολιτικὴ ὡριμότητα:

α) Ὁ Γλάδστωνας, μεγάλος Ἄγγλος πολιτικός, ἀρχηγὸς τῶν φιλελευθέρων καὶ πρωθυπουργὸς (πέντε φορές), πήγαινε κάποτε νὰ ψηφίση μὲ τὸν ἁμαξᾶ του. Σὲ μιὰ στιγμὴ τὸν ἐρώτησε (τὸν εἶχε ὑπάλληλο πολλὰ χρόνια): «Ἐσὺ τί θὰ ψηφίσης;» Ὁ ἁμαξᾶς ἀπάντησε: «Ἀρχηγέ, σὲ ἀγαπῶ, σὲ ὑπερεκτιμῶ, ἀπὸ σένα ζῶ, ἀλλὰ ἐγὼ ψηφίζω πάντοτε τοὺς συντηρητικούς»!! Καὶ ὁ Γλάδστωνας, μετὰ ἀπὸ λίγο, εἶπε: «Γύρνα, λοιπόν, πίσω, μιὰ ψῆφο ἐγὼ νὰ τοὺς φιλε-

λευθερους, μια ψηφο εδν για τους συντηρητικους σημαινει, ὅτι μπορεῖ νὰ ἀσχοληθοῦμε μὲ κάτι καλύτερο, στὸ σπίτι»!!!

Ποιὸν νὰ πρωτοθαυμάσῃ κανένας, τὸν θαρραλέο καὶ πολιτικὰ ὥριμο ἀμαξᾶ, ἢ τὸν πραγματικὰ μεγάλο πολιτικό;

β) Πρὶν μερικὰ χρόνια (1957 καὶ ὕστερα) πρωθυπουργὸς τῆς Ἀγγλίας ἦταν ὁ Μὰκ Μίλλαν. Ὁ γυιός του ἦταν βουλευτὴς τοῦ ἰδίου (συντηρητικοῦ) κόμματος. Κρίνοντας λοιπὸν τὴν οἰκονομικὴ πολιτικὴ, τοῦ κόμματος καὶ τοῦ πατέρα του, εἶπε: Ἡ Ἀγγλία δὲν γνώρισε πιὸ ἀποτυχημένη οἰκονομικὴ πολιτικὴ!!! Καὶ ὁ πατέρας ἀπήντησε: Ἐκτιμῶ καὶ θαυμάζω τὸ θάρρος τοῦ γυιοῦ μου!!!

Ποιὸν, λοιπὸν, νὰ πρωτοθαυμάσῃς καὶ ἐδῶ;

γ) Ὁ Μέγας Φρειδερῖκος, ποὺ ἔνωσε τὴν Γερμανία, ἤθελε νὰ κτίσῃ, στὸ Πότσδαμ, μεγάλο παλάτι καὶ διέταξε νὰ ἀγορασθοῦν ὅλες οἱ γύρω ἰδιοκτησίες. Ἕνας ὅμως ἁπλὸς μυλωνᾶς, ὁ Σὰν Σουσί, μὲ κανένα τρόπο δὲν δεχόταν νὰ δώσῃ τὸν μικρὸ του μύλο. Τὸν κάλεσε ὁ Φρειδερῖκος καὶ τοῦ εἶπε: «Ξέρεις, ὅτι μπορῶ νὰ σοῦ πάρω τὸ κτῆμα μὲ τὴ βία»; Καὶ νὰ ἡ ἀπάντηση τοῦ μυλωνᾶ: «Βέβαια θὰ μποροῦσες νὰ μὲ τὸ πάρῃς, ἀλλὰ εὐτυχῶς ὑπάρχουν δικαστὲς στὸ Βερολίνο»!! Ἔμεινε κόκκαλο ὁ Φρειδερῖκος, δὲν πείραξε τὸν μύλο καὶ τὸν μυλωνᾶ καὶ ἀντίθετα ὠνόμασε τὸ παλάτι του «Παλάτι τοῦ Σὰν Σουσί»!!

Ποιὸν καὶ πάλιν νὰ πρωτοθαυμάσῃ κανένας;

δ) Τὸ 1964 ἔγιναν, στὴν Ἀθήνα, οἱ γάμοι τῆς Ἄννας Μαρίας καὶ τοῦ Κωνσταντίνου καὶ οἱ ἐφημερίδες γράψανε, ὅτι οἱ τελωνειακὲς ἀρχὲς τῆς Δανίας ἔκαμαν σωστὸ καὶ κανονικὸ ἔλεγχο στὶς βαλίτσες τοῦ βασιλιᾶ τῆς Δανίας Φρειδερίκου, πατέρα τῆς Ἄννας—Μαρίας, ὅταν ἔβγηκε καὶ ὅταν μπῆκε στὴν χώρα του!

Ποιὸν νὰ πρωτοθαυμάσῃς;

ε) Πρὸ ἡμερῶν ἡ κ. Τζόνσον, σύζυγος τοῦ Ἀμερικανοῦ Προέδρου, ἐψώνιζε στὰ καταστήματα, γιὰ τὴν προῖκα τῆς κόρης της. Τὸ αὐτοκίνητό της ὅμως ἦταν σταθμευμένο ἀντικανονικά. Ἀποτέλεσμα: Τὸ εἶδε τροχονόμος, καὶ, χωρὶς πολὺ κόπο, τῆς ἔβαλε πρόστιμο μερικὰ δολλάρια, ἂν καὶ τὴν

κρατεῖ τὸ δίκαιο, ἢ καλύτερα, τὸ ἄδικο τοῦ ἰσχυροτέρου, οἱ τεμενάδες, ἡ δουλοφροσύνη, ἡ ἐκδούλευση, οἱ κανόνες τῆς αὐθαιρεσίας, γιατὶ ὁ πολίτης δὲν ὡρίμασε, δὲν κατάλαβε, πὼς ὀφείλει νὰ ἀποκτήση προσωπικότητα, ἰδεολογικὸ ὑπόβαθρο, νὰ θυσιάζεται γιὰ νὰ ἐπικρατήση τὸ σωστὸ καὶ ὄχι νὰ κυττάη μονάχα τὸ τομαράκι του καὶ νὰ τὰ ἔχη καλὰ μὲ ὅποιους ἔχουν δύναμη...

6. Χρειάζεται νὰ ἐκτελοῦμε τὶς ὑποχρεώσεις μας, νὰ ἀσκοῦμε τὰ δικαιώματά μας, νὰ ἀποκτήσουμε προσωπικότητα, ἀνάστημα, ὅ,τι καὶ ἂν χρειαστῆ νὰ πάθουμε...

Καιρὸς νὰ τερματισθῆ ἡ... Τουρκοκρατία! Ἡ στάση τοῦ μεγαλύτερου ποσοστοῦ τοῦ λαοῦ, μετὰ τὰ Ἰουλιανὰ τοῦ 1965, δημιουργεῖ κάποιες ἐλπίδες..

(25.7.1966)

5.

Δημοκρατικὴ ὀργάνωση τῶν κομμάτων

Ἡ ἀναγγελλόμενη συγκρότηση τῶν ὀργανωτικῶν κ.τ.λ. ἐπιτροπῶν τῆς Ε.Κ. δίνει πάλι τὴν ἀφορμὴ γιὰ νὰ τονιστοῦν μερικὲς ἀλήθειες, διαπιστώσεις, σχετικὰ μὲ τὰ ἑλληνικὰ πολιτικὰ κόμματα.

Ἂς δοῦμε, πρῶτα, ποιὰ κατάσταση ὑπάρχει σήμερα καὶ κατόπιν τὶ πρέπει νὰ γίνη:

1. Σήμερα δὲν ὑπάρχουν κόμματα, στὴν χώρα μας, μὲ δημοκρατικὴ ὀργάνωση. Μονάχα ὅταν προκηρύσσωνται βου-

γραμμάτιστος, ἐνθουσιασμός, γίνεται μιὰ προσπάθεια νὰ καλυφθῆ, σὲ ἕνα—δυὸ μῆνες, τὸ κενὸ, ποὺ ὑπῆρχε χρόνια στὸν ὀργανωτικὸ τομέα τῶν κομμάτων. Καὶ οἱ διαπιστώσεις δὲν εἶναι χωρὶς συνέπεια. Καὶ νὰ γιατί:

2. Ἕνα ἄτομο κάμνει περισσότερα λάθη ἀπὸ μιὰ ὁμάδα ἀνθρώπων. Ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριὰ πάλι ἕνα συλλογικὸ ὄργανο, μιὰ ὁμάδα, δὲν μπορεῖ νὰ ἐργαστῆ τόσο γρήγορα καὶ ἀποτελεσματικὰ γιατὶ εἶναι δυσκίνητη. Τὸ εἶπε ὁ λαὸς πολὺ χαρακτηριστικὰ, λέγοντας: «Ὅπου λαλοῦν πολλοὶ κοκκόροι ἀργεῖ νὰ ξημερώσῃ». Ἔτσι τὸ καλύτερο σύστημα εἶναι ἐκεῖνο, ποὺ ἔχει μιὰ πολυάριθμη ἱεράρχηση, ἀλλὰ καὶ ἕναν ἀρχηγὸ μὲ πραγματικὴ βέβαια ἐξουσία, μὰ ὄχι καὶ ἀσυδοσία. Πρέπει νὰ ὑπάρχῃ ἔλεγχος ἀπὸ τὰ κάτω, ἀπὸ τὸν λαό. Νὰ ἔχουν τὸ δικαίωμα οἱ ὀπαδοὶ τοῦ κόμματος, νὰ κρίνουν, κατακρίνουν καὶ νὰ ἀλλάσσουν, ἂν χρειαστῆ, τὴν ἡγεσία. Κανεὶς δὲν πρέπει νὰ εἶναι σατράπης, ἐγωκεντρικός.

3. Πιὸ συγκεκριμένα: Σὲ κάθε χωριὸ νὰ συνεδριάζουν οἱ ὀπαδοὶ τοῦ κόμματος καὶ νὰ ἐκλέγουν ἕνα τακτικὸ καὶ ἕνα ἀναπληρωματικὸ μέλος. Κάθε ἐπαρχία θὰ ἔχῃ τὸ συλλογικὸ ὄργανο, ποὺ θὰ ἀποτελῆται ἀπὸ τὸ σύνολο τῶν μελῶν τῶν χωριῶν καὶ τῶν πόλεων.

Κάθε ἐπαρχία ἢ νομὸς θὰ ἐκλέγῃ ἕνα τακτικὸ καὶ ἕνα ἀναπληρωματικὸ μέλος καὶ ἔτσι 50—60 περίπου ἄτομα, ἀπὸ τὸ σύνολο τῶν νομῶν, θὰ ἀποτελοῦν, τὸ γενικὸ συμβούλιο τοῦ κόμματος, ἐνώπιον τοῦ ὁποίου θὰ λογοδοτῆ κάθε χρόνο ὁ ἀρχηγός, θὰ ἀκούγῃ τὶς ἀπόψεις τοῦ συνόλου τῶν ὀπαδῶν, θὰ χαράσσωνται οἱ ἰδεολογικὲς κατευθύνσεις τοῦ κόμματος, θὰ δίδωνται οἱ ἁρμόζουσες λύσεις στὰ φλέγοντα προβλήματα, θὰ προτείνωνται οἱ νέοι ὑποψήφιοι βουλευτὲς κ.λ.π.

4. Μόνο μὲ αὐτὸ τὸν τρόπο θὰ ξέρῃ ἡ ἡγεσία ποιὸν δρόμο πρέπει νὰ ἀκολουθήσῃ, θὰ ἔχῃ πάντοτε μαζύ της 50—60 μετρητὲς, ἐκτιμητὲς, ἐπιτιμητὲς κ.λ.π., ποὺ θὰ ἀντιπροσωπεύουν καὶ θὰ ἐκπροσωποῦν τὸ σύνολο τῶν ὀπαδῶν.

Μονάχα ἔτσι δὲν θὰ εἶναι ἀναγκασμένα τὰ νέα στελέχη νὰ ἐκλιπαροῦν, νὰ ὑποτασσωνται στὸν ἀρχηγὸ καὶ στὴν αὐλὴ του, ἢ δὲν θὰ ἐπιτρέπουν οἱ ἀρχηγοὶ νὰ δημιουργοῦν

ψηφοφόρους τους ανοητους ανθρωπους, που πρεπει καθε τέσσαρα χρόνια νὰ τοὺς κοροϊδεύουν. Μόνο τότε θὰ ὑπάρχη ἔλεγχος, αἴσθημα εὐθύνης, πρόγραμμα, σταθερότητα κατευθύνσεων καὶ ἐξέλιξη στὸν τομέα τῆς πολιτικῆς ὡριμότητας τοῦ λαοῦ. Ἔτσι θὰ ἀνακουφιστῆ καὶ ὁ ἡγέτης, γιατὶ θὰ μπορῆ νὰ μοιράζεται μὲ ἄλλους τὶς εὐθῦνες καὶ τὶς ἀγωνίες. Μονάχα ἔτσι δὲν θὰ διαλύωνται τὰ κόμματα, γιατὶ δὲν θὰ φοβοῦνται οἱ φιλόδοξοι ἀρχηγοί, πὼς θὰ ἀγνοηθοῦν ἀπὸ τὸν ἡγέτη τοῦ κόμματος. Μονάχα ἔτσι θὰ παύση ἡ προσωπολατρεία στὴν χώρα μας καὶ θὰ ἔχουμε ὀργανισμοὺς μὲ πρόγραμμα, μὲ ἰδέες, μὲ δυνατότητα ἀλλαγῆς προσώπων σ' ὅλες τὶς βαθμίδες τῆς ἡγεσίας, ὥστε νὰ μὴ κυριαρχοῦν οἱ ἐπιτήδειοι καὶ οἱ καταφερτζῆδες, ἀλλὰ οἱ ἄξιοι ἢ ἀκόμα οἱ ἄριστοι, ποὺ δὲν πολιτεύονται, γιατὶ δὲν θέλουν νὰ θυσιάσουν τὴν ἀξιοπρέπειά τους.

5. Δὲν εἶναι ἄχρηστες ἢ ἀνεφάρμοστες οἱ παραπάνω σκέψεις καὶ προτάσεις. Εἶναι ἐφαρμοσμένες στὴν Ἀμερικὴ, στὴν Ἀγγλία κ.λ.π., ἐδῶ καὶ πολλὰ χρόνια. Γι' αὐτὸ προοδεύουν τὰ κράτη, ἐνῶ ἐμεῖς δημιουργήσαμε τὴν Δημοκρατία, μὰ δὲν κρατήσαμε οὔτε... μαγιά της.

(30.5.1966)

6.

Βουλευτὲς, ἀρχηγὸς καὶ λαὸς

Εἶναι γνωστὸ, σ' ὅλους, πῶς σ' ὅλες τὶς δημοκρατικὲς χῶρες ἐπικρατεῖ τὸ ἀντιπροσωπευτικὸ σύστημα, δηλαδὴ ὁ λαὸς ἐκλέγει τοὺς ἀντιπροσώπους του, γιὰ νὰ συσκέπτωνται, συζητοῦν καὶ ἀποφασίζουν γιὰ τὰ προβλήματά του, γιατὶ

καὶ τῆς Γερουσίας, ὅπως, κάποτε, καὶ σὲ μᾶς), τῶν βουλευτῶν.

Γύρω ἀπὸ τὸ θέμα τῶν βουλευτῶν μπορεῖ νὰ γραφοῦν πολλὰ ἄρθρα, μὰ ἐμεῖς θὰ ἀσχοληθοῦμε ἐντελῶς λακωνικὰ καὶ θὰ διατυπώσουμε κοινὲς διαπιστώσεις καὶ σκέψεις, κατὰ τρόπο ἐπιγραμματικό:

1. Ὑποψήφιοι βουλευτὲς ὁρίζονται ὅσοι εἶναι ἐπιτήδειοι, γνωρίζονται μὲ τὸν ἀρχηγὸ ἢ τὸν κύκλο του, ἢ διαθέτουν οἰκονομικὴ ἐπιφάνεια, πλῆθος γνωριμιῶν κ.τ.λ. Χρειάζεται, δηλαδή, μεγάλος ἀγῶνας, πολλοὶ συμβιβασμοί, ἐλιγμοὶ καὶ ἀναστολὴ ἢ ἐξαφάνιση τῆς μεγαλύτερης ποσότητας τῆς ὑπάρχουσας—τυχὸν—ἀξιοπρέπειας, γιὰ νὰ ἐξασφαλιστῇ μιὰ θέση στὸν... ἥλιο τῆς πολιτικῆς ζωῆς. Αὐτὸς εἶναι ὁ κανόνας καὶ χαρὰ σ' ἐκείνους, ποὺ μπόρεσαν νὰ ἀποτελέσουν ἐξαίρεση...

2. Ὕστερα, ἀρχίζει ὁ ἀγῶνας τῆς ἐπιτυχίας. Ἐπιστρατεύονται μυριάδες... «λαγῶν μὲ πετραχήλια», τσουβάλια πολλῶν... «Θά, θά, θά», δίνονται ἄπειρες ὑποσχέσεις, γιὰ πραισοπικὲς ἐξυπηρετήσεις κ.τ.λ. Τότε ὁ ὑποψήφιος κυνηγᾶ τοὺς ἐκλογεῖς.

3. Μετὰ τὴν ἐκλογὴ ἀρχίζει τὸ κυνηγητὸ τῶν βουλευτῶν ἀπὸ... τοὺς ψηφοφόρους, ποὺ ζητοῦν τὴν ἱκανοποίηση τῶν πιὸ ἀπίθανων ἀξιώσεων, λὲς καὶ ὁ βουλευτὴς εἶναι... Ἁγιοβασίλης ἢ παντοδύναμος δικτάτορας. Καὶ προσπαθεῖ ὁ ἔντιμος ὁ βουλευτὴς νὰ κρυφτῇ, ἢ νὰ ἀνταποκριθῇ στὶς πολλὲς ἀπαιτήσεις τῶν ψηφοφόρων, ἢ ἐκείνων, ποὺ λένε, πὼς εἶναι ψηφοφόροι του, χωρὶς νὰ ἀποφεύγουν, νὰ τὸ λένε αὐτὸ σὲ πολλοὺς βουλευτές, ἄλλων τῶν κομμάτων!!!

Τὸ κακὸ δὲν εἶναι καινούργιο, μήτε... προνόμιο μόνο τῆς χώρας μας. Πράγματι, ὅπως ἔγραψα καὶ ἀλλοῦ (βλέπε Γ. Χ. Χιονίδη, Ἱστορία τῆς Βεροίας, τόμ. 1ος, Βέροια 1960, σελ. 142), ὁ Πλούταρχος μᾶς διασώζει τὴν πληροφορία, πὼς ὁ βασιλέας τῆς Μακεδονίας Δημήτριος Πολιορκητὴς ἐπισκέφθηκε τὴν Βέροια (3ος αἰώνας π.Χ.), ὅπου οἱ κάτοικοι τοῦ ἔκαμαν λαμπρὴ ὑποδοχή. Ζήτησε, λοιπόν, ὁ Δημήτριος νὰ τοὺς τὸ ἀνταποδώσῃ, λέγοντας, πὼς εὐχαρί-

Δημήτριος περνοῦσε τὸν Ἄξιὸ διέταξε νὰ ρίξουν ὅλες τὶς ἀναφορὲς στὸν ποταμό, λέγοντας, πὼς μόνο ὁ Ἀξιὸς μποροῦσε νὰ ἱκανοποιήση τὸ πλῆθος τῶν αἰτημάτων τῶν κατοίκων τῆς Βεροίας!!! Καὶ νὰ σκεφθῆ κανένας, πὼς τότε καὶ τὰ ὑλικὰ τῆς γραφῆς ἦταν σπάνια καὶ ἀκριβὰ καὶ λίγοι ἤξεραν γράμματα!!! Πόσοι, λοιπόν, Ἀξιοὶ θὰ χρειάζονταν γιὰ νὰ ἱκανοποιήσουν τοὺς σημερινοὺς Βεροιῶτες καὶ τοὺς Ἕλληνες;

Οἱ Ἀμερικανοί, πάλι, στέλνουν καὶ τοὺς... γερουσιαστὲς τους, π.χ. στὴν Ἑλλάδα, γιὰ νὰ παρακολουθήσουν τὴν ποινικὴ δίκη ἑνὸς ἢ μιᾶς ψηφοφόρου!!!

4. Καὶ πρέπει νὰ σκεφθῆ κανένας, μήπως αὐτὸς εἶναι ὁ προορισμὸς τῶν βουλευτῶν; Ὄχι, χιλιάδες φορὲς ὄχι. Ἡ λέξη βουλευτὴς προέρχεται ἀπὸ τὸ ρῆμα βουλεύομαι, ποὺ σημαίνει σκέπτομαι. Καὶ σκέπτομαι δὲν σημαίνει ὀργώνω, ἢ ἐμποδίζω, ἢ αἰχμαλωτίζω, ἢ παλιορκῶ τὶς δημόσιες ὑπηρεσίες, γιὰ νὰ ἱκανοποιήσω τὸν ἀπίθανο ἀριθμὸ τῶν ἀπιθάνων αἰτήσεων τῶν ψηφοφόρων. Ὄχι, σημαίνει, πὼς τὸ πρωῒ μελετῶ τὰ προτεινόμενα νομοσχέδια, ζῶ κοντὰ στὸ λαό, γιὰ νὰ συλλάβω τὸν παλμὸ τῶν γενικῶν προβλημάτων τῆς ζωῆς του, μελετῶ τὴν ἐφαρμογὴ τῶν νόμων στὴν πράξη καὶ προσπαθῶ νὰ ἀνακαλύψω λύσεις στὰ γενικὰ προβλήματα, ὕστερα στὰ τοπικά, στὰ δὲ ἀτομικὰ ζητήματα προσπαθῶ νὰ βοηθῶ τὶς δημόσιες ὑπηρεσίες, γιὰ νὰ τὰ ἱκανοποιήσουν καὶ τότε μονάχα ἐπεμβαίνω, ὅταν διαπιστώσω, πὼς ὁ Α ἢ Β πολίτης (ἄσχετα, ἐὰν λέγη, ἢ, μὲ ψήφισε) ἀδικήθηκε, ἐὰν εἶχε πραγματικὸ δίκαιο...

5. Καὶ ἂς μὴ νομισθῆ, πὼς ὅλες οἱ παραπάνω διαπιστώσεις εἶναι χωρὶς σημασία καὶ συνέπειες. Κάθε ἄλλο, μάλιστα, γιατὶ μὲ τὸ νὰ ἀσχολοῦνται οἱ βουλευτὲς μὲ ἄσχετο ἔργο δὲν μποροῦν νὰ καταπιαστοῦν καθόλου ἢ ὅσο πρέπει, μὲ τὰ προβλήματα τῆς χώρας καὶ τῶν περιφερειῶν τους. Ἔτσι συμβαίνει, νὰ μὴ προχωροῦμε ὅσο μποροῦμε καὶ

κοπώσης καὶ τοῦ ἐκνευρισμοῦ, τὴν μετατρέπουν, πολὺ συχνά, σὲ... ζωολογικὸ κῆπο, σὲ αἴθουσα πυγμαχίας, καφενείου, ταβέρνας κ.τ.λ.

Καὶ ὅλα πᾶνε μιὰ χαρὰ... πρὸς τὰ πίσω!!!

6. Τί πρέπει νὰ γίνῃ;

α) Πρῶτα—πρῶτα πρέπει ὁ λαὸς νὰ καταλάβῃ, πὼς προσπαθῶντας νὰ ἱκανοποιήσῃ τὶς μικροϋποθέσεις του ἐμποδίζει τὴν χώρα νὰ βρῇ τὸ δρόμο της, χώρια ποὺ τελικὰ πληρώνει ὁ ἴδιος τὶς συνέπειες καὶ ποὺ ἀδικεῖ τὸν διπλανό του, γιατὶ πολλὲς φορές, ἐπιτυγχάνοντας κάτι γιὰ τὸν ἑαυτό του τὸ ἀφαιρεῖ ἀπὸ ἐκεῖνον. Στοὺς βουλευτὲς πρέπει νὰ ἀναφέρῃ μόνο τὰ προβλήματα τῆς χώρας, τῆς τάξης του καὶ τῆς περιοχῆς του καὶ μόνο, ὅταν, πραγματικά, ἀδικῆται νὰ ζητῇ τὴν ἐπέμβαση τοῦ βουλευτοῦ του.

β) Ὕστερα, οἱ βουλευτὲς νὰ ἀποφασίσουν, ὅτι πρέπει νὰ θέσουν τέρμα στὴ ἀχαρακτήριστη κατάσταση. Ἂν δὲν εἶναι μικροδημαγωγοί, σοφιστὲς καὶ λαοπλάνοι πρέπει νὰ ἔχουν τὸ θάρρος νὰ καθοδηγοῦν τὸν λαὸ ὄχι νὰ σύρωνται ἀπὸ αὐτόν ἢ νὰ μοιάζουν σὰν ἀσκὸ, ποὺ ὅταν εἶναι προεκλογικὴ περίοδος εἶναι φουσκωμένος, ἀπὸ τὶς ὑποσχέσεις, καὶ ὕστερα ἄδειος, γιατὶ ἐπιδιώχθηκε ὁ σκοπὸς τῆς ἐπιβίωσης...

Ὁ πραγματικὸς ἡγέτης πρέπει νὰ εἶναι φάρος, ὁδηγός, νὰ προτιμᾶ νὰ λέγῃ τὴν ἀλήθεια καὶ ἂς ἔχῃ συνέπειες, νὰ καθοδηγῇ τὸν λαό, νὰ ἐπιβάλλῃ σ' αὐτὸν (λαὸ) αὐτό, ποὺ πρέπει νὰ γίνεται καὶ νὰ μὴ κυττᾶ πολὺ χαμηλὰ ἢ πολὺ κοντά, ἀλλὰ μακρύτερα, ἐκεῖ ὅπου βρίσκεται τὸ συμφέρον τοῦ ἴδιου καὶ τοῦ λαοῦ.

γ) Οἱ ἀρχηγοὶ τῶν κομμάτων πρέπει νὰ διαλέγουν σὰν ὑποψήφιους (μιὰ καὶ αὐτοὶ, ὄχι ποσῶς, ἔχουν αὐτὸ τὸ πρωνόμιο, ὅπως σημειώθηκε στὸ προηγούμενο ἄρθρο) ὄχι ἐκείνους, ποὺ εἶναι ἐπιτήδειοι, ἀλλὰ ἄριστοι, ποὺ ἔχουν τὴν θέληση καὶ τὴν δύναμη, νὰ ἐργαστοῦν σὰν βουλευτές, σκεπτόμενοι, προοδευτικοὶ ἡγέτες γιὰ τὴν προκοπὴ ὁλόκληρου

Έτσι θὰ ἐπικρατήσουν οἱ ἄριστοι καὶ οἱ ἀξιοπρεπεῖς, ποὺ θέλουν νὰ προσφέρουν καὶ ὄχι νὰ ἀπολαύσουν, μὰ δὲν ἀναμειγνύονται στὰ κοινά, γιατὶ δὲν ἐπιθυμοῦν νὰ γίνουν διεκπεραιωτὲς ἰδιωτικῶν ὑποθέσεων, διωκόμενοι μεσολαβητές, ἀλλὰ ἰδεολόγοι, ἄξιοι ἡγέτες.

Ἡ κρίση, ποὺ ἀκολούθησε τὴν 15η Ἰουλίου 1965, ἔδειξε καθαρὰ τὴν ἔλλειψη συνειδήσεων, ἠθικῶν ἀρχῶν καὶ ἰδεῶν.

Οἱ καιροὶ ἀπαιτοῦν τὴν ἀξιοκρατία καὶ τὴν αὐστηρὴ ἐπιλογὴ τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ λαοῦ. Ἂς τὸ σκεφθοῦν, οἱ ὑποψήφιοι βουλευτές, οἱ ἀρχηγοὶ καὶ ὁ λαός...

(5.6.1966)

7.

Ἡ κατανομὴ τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος

1. Σπουδαῖο πρόβλημα τῆς χώρας μας εἶναι ὁ τρόπος, ποὺ μοιράζεται τὸ Ἐθνικὸ εἰσόδημα, ὁ πλοῦτος τῆς Ἑλλάδας. Μᾶς ἔχουν ζαλίσει, τὰ τελευταῖα χρόνια, γιὰ τὴν «αὔξηση» τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος, γεγονὸς ποὺ σημαίνει, ὅτι κάθε χρόνο τὸ εἰσόδημά μας «αὐξάνεται», περίπου 7ο)ο Καὶ ὅμως, ἡ αὔξηση τοῦ τιμαρίθμου εἶναι μεγαλύτερη, ἀπὸ τὴν, στὰ χαρτιά, τοῦ εἰσοδήματός μας. Μὰ ἐδῶ δὲν πρόκειται νὰ γράψουμε οἰκονομικὸ ἄρθρο, ἀλλὰ θὰ ἐξετάσουμε τὸ ζήτημα ἀπὸ πολιτικὴ πλευρά.

2. Ἐθνικὸ εἰσόδημα εἶναι τὸ σύνολο τῶν οἰκονομικῶν ἀγαθῶν, μεταφραζόμενο σὲ χρῆμα, ποὺ βγάζει ἕνα Κράτος καὶ ἐδῶ ἡ Ἑλλάδα. Ἂν τώρα διαιρέσουμε τὸ ποσὸ τοῦτο μὲ τὸν ἀριθμό, ποὺ δηλώνει τὸν πληθυσμὸ τῆς χώρας, θὰ ἔχουμε τὸ «κατὰ κεφαλὴν» Ἐθνικὸ εἰσόδημα.

3. Ἐδῶ εἶναι τὸ λεπτὸ σημεῖο, ἡ λύση τοῦ προβλήματος, ὁ μίτος τῆς Ἀριάδνης, γιατὶ τὸν λαὸ δὲν ἐνδιαφέρει «ἡ

Παπανδρέου.

4. Σὲ σπουδαῖα ἄρθρα, ποὺ δημοσιεύτηκαν τελευταῖα (26 καὶ 28 Ἰουνίου), στὸ «Βῆμα», ὁ Α. Παπανδρέου ἔδωκε τὰ ἑξῆς ἐκπληκτικὰ στοιχεῖα (ἄρθρο 1ο, σελίδα 6): «Πολὺ σοβαρώτεραι ἦσαν αἱ κοινωνικαὶ καὶ οἰκονομικαὶ συνέπειαι τῆς πολιτικῆς καθηλώσεως τῶν μισθῶν καὶ ἡμερομισθίων καὶ τῶν ἀγροτικῶν εἰσοδημάτων.

Ἡ κατανομὴ τοῦ εἰσοδήματος κατέστη, ἐπὶ τῶν κυβερνήσεων τῆς Δεξιᾶς, ἄνισος, εἰς βαθμὸν ὥστε νὰ εἶναι κοινωνικῶς ἀπαράδεκτος. Θὰ ἀναφέρω μερικοὺς χαρακτηριστικοὺς ἀριθμούς: Τὸ κατὰ κεφαλὴν ἀγροτικὸν εἰσόδημα, ὡς ποσοστὸν τοῦ κατὰ κεφαλὴν ἀστικοῦ εἰσοδήματος, ἐμειώθη ἀπὸ 56ο)ο τὸ 1957 εἰς 48ο)ο τὸ 1963. Ἐξ ἄλλου, παρὰ τὴν ἔστω περιωρισμένην αὔξησιν τῆς ἀπασχολήσεως μισθωτῶν, ἡ συμμετοχὴ τοῦ ἐργατικοῦ εἰσοδήματος εἰς τὸ ἐθνικὸν εἰσόδημα ἐμειώθη ἀπὸ 42ο)ο τὸ 1952 εἰς 38ο)ο τὸ 1962, ἐνῶ ἡ τάσις εἶναι διεθνῶς ἀντίθετος.

Τοιουτοτρόπως, ἐφθάσαμε κατὰ τὸ 1963, τὸ 5ο)ο τοῦ πληθυσμοῦ νὰ καρποῦται περίπου τὸ ἕν τέταρτον τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος».

5. Αὐξάνεται, λοιπόν, τὸ Ἐθνικὸ εἰσόδημα (ἂν πράγματι αὐξάνεται), ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἔχει τόση σημασία στὴν Ἑλλάδα, ὅσο ἡ ἀνακατανομή του, μὲ δικαιότερα κριτήρια, ὥστε νὰ παύση τὸ περίεργο καὶ ἀξιοκατάκριτο φαινόμενο, νὰ στοιχίζη ἡ συντήρηση ἑνὸς... σκύλλου ράτσας, κάποιας... σουσουράδες τῆς πλατείας Κολωνακίου, ποὺ ὁ «μπαμπᾶς» τῆς ἄφησε ἑκατομμύρια σὲ ἀκίνητα, περισσότερο, δυὸ καὶ τρεῖς φορές, ἀπὸ μιὰ πολυμελῆ οἰκογένεια τοῦ λαοῦ!!!

6. Ἂς εἰπωθῆ ἡ ἀλήθεια, ὅτι δηλαδὴ ἡ ἀναλγησία τῶν λίγων ἑκατοντάδων τῶν χαραμοφάγηδων, ἰδιαίτερα τῆς πρωτεύουσας, ἡ ἄνιση κατανομὴ τοῦ εἰσοδήματος, εἶναι ὁ πραγματικὸς κίνδυνος τῆς χώρας καὶ ὅταν μερικὰ στομάχια καὶ ὡρισμένα πορτοφόλια ἀδειάσουν λίγο καὶ μερικοὶ πάμφτωχοι νοιώσουν κάπως περισσότερο τὴν γεῦση καὶ ἀπόλαυ-

σὴ τοῦ κρέατος, νοιώσουν κάποια στοργὴ καὶ βεβαιότητα στὴν ζωή, ἀσφαλῶς τότε ὁ κίνδυνος τοῦ Κομμουνισμοῦ θὰ γίνῃ ἀνύπαρκτος ἢ χωρὶς σημασία.

7. Ἡ στήλη αὐτὴ δὲν θητεύει στὸν οὐτοπισμό, δὲν ἀρέσκεται σὲ ἀπραγματοποίητες λογομαχίες καὶ ἀερολογίες, γιατὶ ὁ ἰδεαλισμὸς τότε μονάχα εἶναι καὶ χρήσιμος, ἀποτελεσματικός, ὅταν συνυπάρχῃ μὲ τὸν ρεαλισμό. Καὶ πιὸ συγκεκριμένα: Δὲν εἶναι—δυστυχῶς—πραγματοποιήσιμη ἡ ἰσοπέδωση τῶν εἰσοδημάτων, γιατὶ προϋποθέτει πολιτικὴ ὡριμότητα, δημοκρατικὴ συνείδηση καὶ αὐταπάρνηση σὲ ὑψηλότατο βαθμό, ποὺ μᾶς λείπουν. Πράγματι, κατὰ κανόνα, τὸν Ἕλληνα ἰδιαίτερα, μόλις τοῦ «πειράξεις» τὴν ἰδιοκτησία «γίνεται Τοῦρκος».

8. Ἐδῶ ὅμως ἀρχίζει ἡ ὑποχρέωση καὶ ὁ ἀληθινὸς προορισμὸς τοῦ δημοκρατικοῦ Κράτους: Νὰ προσαρμόσῃ τὴν νομοθεσία του στὶς ἀπαιτήσεις τῆς ἐποχῆς μας. Νὰ ἐπέμβῃ, μὲ κατάλληλη ρύθμιση τῆς φορολογικῆς νομοθεσίας του, ὥστε νὰ γίνεται καλύτερη, δικαιότερη, κατανομὴ τοῦ Ἐθνικοῦ εἰσοδήματος...

9. Εἶναι καιρὸς νὰ κάνουμε βήματα πρὸς τὴν κοινωνικὴ δικαιοσύνη. Δὲν μπορεῖ νὰ συνεχιστῇ ἡ ὑπάρχουσα κατάσταση, ὅπου, ἄλλοι τρῶνε μὲ κουτάλες καὶ ἄλλοι τρῶνε, ἢ τρώγονται, μὲ... τὰ μάτια.

Ἐὰν δὲν δημιουργηθοῦν οἱ προϋποθέσεις γιὰ νὰ κυριαρχήσῃ νέο προοδευτικό, δημοκρατικὸ πνεῦμα ἡ χώρα μας, ἡ Δημοκρατία μας, θὰ εἶναι πιόνι στὰ χέρια τῆς κεφαλαιοκρατείας καὶ τοῦ κομμουνισμοῦ...

10. Οἱ λαοὶ προχωροῦν, χωρὶς ἀνόητες προκαταλήψεις. Ἔσβησαν μὲ τὸ σφουγγάρι τῆς λήθης, ὅ,τι ἔγινε στὸ παρελθόν, γιατί, ὅπως ὅλοι οἱ ζωντανοὶ ὀργανισμοί, ἐνδιαφέρονται κυρίως γιὰ τὸ μέλλον. Κάποτε πρέπει νὰ ξυπνήσουμε καὶ ἐμεῖς, οἱ Ἕλληνες, ἰδιαίτερα ἐκεῖνοι, οἱ πολλοὶ καὶ ἀνώδυνοι, ποὺ, ἐνῶ δὲν ἔχουν νὰ φᾶνε ψωμί, βρίσκονται στὸ ἴδιο στρατόπεδο μὲ τοὺς κεφαλαιοκράτες(!!!), εἴτε προσχώρησαν στὰ ἀπατηλὰ συνθήματα τῆς Ἀριστερᾶς, ἐνῶ βλέπουν

Ὁ Κομμουνισμὸς εἶναι τὸ σπουδαιότερο γεγονὸς στὸν αἰῶνα μας, μετὰ τὴν ἐφαρμογή του στὴν Ρωσία κ.τ.λ. Ἐπέδρασε καταπληκτικὰ στὴν πορεία τῆς ἀνθρωπότητας. Ἀνάγκασε τὴν δημοκρατία νὰ γίνῃ προοδευτικώτερη καὶ εὐέλικτη. Συνέβησαν ὅμως καὶ ὡρισμένα ἀξιοσημείωτα πράγματα, ποὺ πρέπει νὰ τὰ τονίσουμε ἰδιαίτερα.

1. Δὲν πρόκειται, πρῶτα—πρῶτα, νὰ ἀσχοληθοῦμε μὲ τὴν ἀναλυτικὴ κριτικὴ τοῦ κοινωνικοῦ τούτου συστήματος. Ἐπιγραμματικά, μονάχα, μποροῦμε νὰ ποῦμε, πὼς, ἐνῶ ἐφευρέθηκε καὶ ὑμνήθηκε, σὰν τρόπος γιὰ νὰ λυτρωθῇ ὁ λαὸς ἀπὸ τὴν ἐξουσία τοῦ κεφαλαιοκράτη καὶ γιὰ νὰ ἀποκτήσῃ (ὁ λαὸς) τὴν δυνατότητα νὰ ἀπολαμβάνῃ περισσότερα ἀγαθά, κατέληξε, στὴν πράξη, νὰ χάσῃ αὐτὸς τὴν ἐλευθερία του, νὰ μὴ μπορῇ νὰ σκέπτεται καὶ νὰ ἐκφράζεται ἐλεύθερα, νὰ ζῇ βέβαια ἴσως καλύτερα ἀπὸ τὸν μουζίκο τῆς τσαρικῆς ἐποχῆς, ἀλλὰ νὰ βρίσκεται κάτω ἀπὸ τὸ στυγνὸ καὶ ἀβέβαιο καθεστὼς τοῦ κόμματος.

Παρουσιάζονται, δηλαδή, τὰ χαρακτηριστικὰ μιᾶς δικτατορίας!!! Τὸ καθεστὼς αὐτὸ θυμίζει, κάπως, τὴν στρατοκρατούμενη Σπάρτη, ἐνῶ τὰ ἐλεύθερα καὶ καλύτερα καθεστῶτα, τῆς Σουηδίας, Νορβηγίας, Δανίας, Ἀγγλίας, Ἑλβετίας, Ἀμερικῆς, Ἰταλίας κ.τ.λ. μοιάζοιν μὲ τὴν Ἀθήνα τοῦ χρυσοῦ αἰῶνα, χωρὶς μάλιστα τὸν ἀπάνθρωπο θεσμὸ τῆς δουλείας... Ἀλλὰ εἴπαμε, ὅτι ἄλλο εἶναι τὸ θέμα μας.

2. Σὲ μερικὲς χῶρες συνέβη ἕνα ἀπὸ τὰ δυό, εἴτε δηλαδὴ

δημιουργήθηκαν ὡρισμένοι πολιτικοὶ ὀργανισμοί, ὅπου μερι-
κοὶ φιλόδοξοι, δημαγωγοὶ καὶ σοφιστὲς διεκήρυξαν κα
διακηρύττουν, στὰ λόγια, πὼς ἀγωνίζονται γιὰ τὴν
ἐπιβολὴ τοῦ κομμουνισμοῦ, ἐνῶ στὴν πράξη, στὴν
ζωή τους, εἶναι κεφαλαιοκράτες, ὑλιστές, παμφάγοι λάτρες
τῆς ὑλικῆς ἀπόλαυσης, αὐταρχικοί, ποὺ ἐκμεταλλεύονται τὶς
ἐλπίδες τῶν ἀγαθῶν, τυφλῶν καὶ μονόφθαλμων, ποὺ δὲν
νοιώθουν, ὅτι οἱ... ἡγέτες τοὺς κοροϊδεύουν, εἴτε, ἀπὸ τὴν
ἄλλη μεριά, τὰ κόμματα τῶν κεφαλαιοκρατῶν, τῶν πλου-
σίων, ποὺ τίποτα δὲν προσφέρουν καὶ σχεδὸν τὰ πάντα,
ἀνάξια, κατὰ κανόνα, ἀπολαμβάνουν, ποὺ ἀνατρέπουν
τὴν γνώμη τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, βρῆκαν ὅπλο τρομερό,
ἐπαίσιο: Ὀνομάζουν κομμουνιστές, ὅσους θέλουν τὴν
πρόοδο, ὅσους εἶναι ἄγνοι καὶ φιλάνθρωποι, ὅσους πονοῦν
γιὰ τὴν ἀρτιότητα τοῦ λαοῦ, ὅσους, καλύτερα, θέλουν νὰ
μικραίνουν τὸ κόκκαλο, ποὺ κρατοῦν, οἱ ἀκαμάτηδες, στὸ
στόμα τους. Καὶ μὲ πρόσχημα τὸν, ἀνύπαρκτο οὐσιαστικά,
κομμουνιστικὸ κίνδυνο λαμβάνουν σειρὰ μέτρων μὲ τὴν θέ-
ληση καὶ τὴν ἐλπίδα, ὅτι θὰ γλυτώσουν... τὸ πάπλωμα τῆς
ἐξουσίας καὶ τῆς χλιδῆς, ἢ, τοὐλάχιστον, θὰ ἀπομακρύνουν
τὸν χρόνο ποὺ θὰ τὸ χάσουν..

3. Καὶ ἐρχόμαστε στὴν ἔρημη Ἑλλάδα, ὅπου ἔχουμε τὸ
δυσμενὲς προνόμιο νὰ εὐδοκιμοῦν καὶ τὰ δ-υ-σ φ ρ ο ῦ τ α,
τῆς καπηλείας τοῦ κομμουνισμοῦ καὶ τῆς κομμουνιστοφοβίας,
τοῦ ψευτοεθνικοφρονισμοῦ!!!

Δυὸ οἱ τάξεις, οἱ κάστες, οἱ κατηγορίες τῶν Ἑλλήνων:
Εἴτε εἶσαι ...ἐθνικόφρονας, ἀσταθὴς, εὐέλικτος, γλύφτης,
ἀσυνείδητο ὄργανο στὰ χέρια τῆς κεφαλαιοκρατίας καὶ
εἶσαι σταθερὸς στὴν... ἀστάθειά σου, μὲ τὸ νὰ πηγαίνῃς μὲ
ὅποιο κόμμα λέγεται «Δεξιὰ», εἴτε, ἀλλοιῶς, εἶσαι... κομ-
μουνιστής, θέλεις, δὲν θέλεις!!!

Καὶ τὰ δυὸ ἄκρα παίζουν ὡραῖα καὶ πετυχημένα τὸ παι-
χνίδι τους, βοηθῶντας τὸ ἕνα τὸ ἄλλο, ἀλληλοτρώγονται—
δῆθεν—ἐνῶ ἁπλούστατα ἀλληλοτρώγουν τὸν λαό, σὰν ὀβέλ-
λες, μαῦρες ἢ... κόκκινες, ποὺ τρέφονται ἀπὸ τὸ αἷμα του.

Μόλις, λοιπόν, ὁ λαός, ποὺ δὲν θέλει κανέναν δυνάστη

πάει να διαχωρίση την θέση του, να γλυτώση από τις Συμπληγάδες πέτρες και τις Σειρῆνες τῆς κεφαλαιοκρατίας καὶ τοῦ κομμουνισμοῦ, κινεῖται καὶ φτιάχνει δημοκρατικὰ κόμματα, π.χ. τὴν Ἕνωση Κέντρου, ξεσπαθώνουν οἱ Δὸν Κιχῶτες καὶ ἡ Δεξιὰ ὁμιλεῖ γιά... κομμουνιστικὸ κίνδυνο, ἡ δὲ Ἀριστερὰ κατορθώνει καὶ καταστέφει, ὅ,τι καλὸ ἔγινε γιατί κάνει τὰ ἀδύνατα δυνατὰ γιὰ νὰ συνταυτίση τὸ Κέντρο μὲ τὴν Δεξιὰ (π.χ. τὸ σύνθημα τοῦ 1950—52: «Τί Παπάγος, τί Πλαστήρας»), εἴτε γιὰ νὰ δώση τὴν ἀφορμὴ στὴν Δεξιὰ, ἀντίθετα, νὰ ὑποστηρίξη, ὅτι τὸ Κέντρο εἶναι... συνοδοιπόρος τῆς Ἀριστερᾶς!!! Νὰ ἕνα παράδειγμα: Στὶς 16 Φεβρουαρίου 1966 γιορτάσθηκε ἡ ἐπέτειος τῶν θριαμβευτικῶν ἐκλογῶν τῆς 16.2.1964. Ἔγινε συγκέντρωση τῆς Ε.Κ. καὶ ἡ ΕΔΑ ἔβγαλε ἀνακοίνωση, γιὰ τοὺς ὀπαδούς της, νὰ πᾶνε στὴν συγκέντρωση, μὲ ἀποτέλεσμα ἡ Δεξιὰ νὰ ὁμιλῆ γιὰ συνεργασία Κέντρου Ἀριστερᾶς καὶ ἡ Ἀριστερὰ νὰ κοκκορεύεται, ὅτι οἱ ὀπαδοί της ἀπετέλεσαν τὴν πλειοψηφία τῆς συνάθροισης!! Τέλεια, δηλαδή, σύμπνοια καὶ συνεννόηση τῆς Ἀριστερᾶς καὶ τῆς Δεξιᾶς, ποὺ θυμίζει τὸ λαϊκὸ γνωμικὸ «Βάσταμε νὰ σὲ βαστῶ, νὰ ἀνεβοῦμε τὸ βουνό». Πράγματι, ὅποτε δὲν ὑπῆρξε ἰσχυρὸ κόμμα τοῦ Κέντρου ἡ Ἀριστερὰ θριάμβευσε στὶς ἐκλογὲς καὶ ἡ Δεξιὰ... μετὰ ἀπὸ αὐτὲς. Συνιπῆρξαν καὶ συνέζησαν παρανόμως, πανευτυχεῖς!!! Κοινὰς τους, λοιπόν, ἐχθρὸς, τὰ δημοκρατικὰ κόμματα τοῦ Κέντρου...

Αὐτὰ τὰ γεγονότα ὡδήγησαν στὴν κρίση τῆς 15ης Ἰουλίου 1965 γιατί, ἂς τὸ ποῦμε καὶ αὐτό, καὶ τὸ Κέντρο ἔφταιξε, μιὰ καὶ δὲν χάραξε παντοτεινὰ, εὐδιάκριτα, σύνορα, ἀπὸ τὴν Δεξιὰ, τῆς ὁποίας ὑπῆρξε συχνὰ παρακλάδι (ὅπως πολὺ σωστὰ καὶ φανερὰ τόνισε ὁ Α. Παπανδρέου στὸν θαρραλέο λόγο τῆς Θεσσαλονίκης, στὸ κέντρο «Λουξεμβούργου») καὶ ἀπὸ τὴν Ἀριστερά. Μᾶς ἔλλειψε, ἀκόμα, ἡ προοδευτικώτερη ἀντίληψη τῆς ζωῆς, ὁ νομοθετικὸς σοσιαλισμός, τύπου Σουηδίας κ.τ.λ., ὥστε νὰ πιστέψουν οἱ πολλοί, πὼς ἡ Δημοκρατία εἶναι τὸ καλύτερο σύστημα καὶ δὲν ἔχει τίποτε νὰ ζηλέψη ἀπὸ τὸν κομμουνισμό, ἐνῶ, ἀντί-

θετα, δεν στερεῖται ὁ πολίτης τὴν ἐλευθερία του...

5. Εἶναι καιρὸς νὰ τὸ νοιώσουμε καὶ πρέπει νὰ τὸ ἀποφασίσουμε, ὅτι τὸ Κέντρο, ἡ Δημοκρατία, διαφέρει ἀπὸ τὴν Κεφαλαιοκρατία καὶ ἀπὸ τὸν Κομμουνισμό. Δὲν ἔχει... ἄνομες σχέσεις μὲ κανέναν. Ἔχει δικό της πρόγραμμα καὶ θὰ τὸ ἐφαρμόση, γιὰ νὰ θριαμβεύση, γιὰ νὰ ἐξαφανισθοῦν οἱ κάπηλοι τῆς Ἐθνικοφροσύνης ἢ τῆς θέλησης τοῦ λαοῦ γιὰ—δῆθεν—ἕνα καλύτερο αὔριο...

(18.7.1966)

9.

Δημοκρατικοποίηση τοῦ βασιλικοῦ θεσμοῦ

Στὰ δημοκρατικὰ πολιτεύματα ἡ ἀλήθεια πρέπει νὰ λέγεται, πρὸς ὅλα τὰ ὕψη. Ὁ πολίτης νὰ μάθη νὰ ἀναλαμβάνη τὶς εὐθῦνες, ποὺ τοῦ ἀνήκουν, ἐκφράζοντας τὴν γνώμη του, χωρὶς νὰ ὑπολογίζη τὶς συνέπειες, ἀρκεῖ οἱ σκέψεις του νὰ συμφωνοῦν μὲ τὴν ἀλήθεια καὶ νὰ τηρῆ ὡρισμένους κανόνες. Ἔτσι μονάχα γίνεται χρήσιμος πολίτης, μὲ ἀξία καὶ ὠφελιμότητα γιὰ τὴν χώρα του. Μὲ αὐτὸν τὸν γνώμονα θὰ διατυπωθοῦν, πιὸ κάτω, ὡρισμένες γνῶμες, μὲ παρρησία, μὰ χωρὶς κρυμμένη προκατάληψη καὶ σκοπιμότητα, μιὰ καὶ εἶναι σωστὴ ἡ ἄποψη, ὅτι ὅποιος λέγει τὴν ἀλήθεια εἶναι πιὸ ἀπαραίτητος, ἀπὸ ὅποιον σκόπιμα χρησιμοποιεῖ τὴν δουλικότητα καὶ τὴν κολακεία.

*****

Ἡ ἱστορία τοῦ νεοελληνικοῦ κράτους διδάσκει, πῶς ὁ ἑλληνικὸς λαὸς νοιώθει, στὸν κανόνα, φιλικὰ συναισθήματα γιὰ τὸν βασιλικὸ θεσμό. Χρειάσθηκε, ὅμως, πολλὲς φορές, νὰ ἀλλάξη σκέψεις καὶ διαθέσεις. Αἰτία ἦταν κ υ ρ ί ω ς οἱ αὐταρχικὲς διαθέσεις τοῦ ἑκάστοτε βασιλιᾶ καὶ τῆς Αὐλῆς

τον, ἡ διαίθεση νὰ θεωρηται ὁ λαὸς σὰν ὄχλος καὶ πράγμα, χωρὶς αὐτόφωτη ἀξία, σὰν παιχνίδι, ὅπως στὸν Μεσαίωνα στὰ στιβαρὰ (;) χέρια ἑνὸς ἐγωκεντρικοῦ φεουδάρχη.

Πραγματικά, οἱ βασιλιάδες τῆς χώρας μας δὲν μπόρεσαν νὰ νοιώσουν, συνήθως, πῶς ὁ Μεσαίωνας ἔφυγε, πῶς μεσολάβησε ἡ γαλλικὴ ἐπανάσταση, ἡ, ἀκόμα, πῶς τὸ θηριὸ, ἡ Σειρήνα τοῦ κομμουνισμοῦ, μὲ ψεύτικα ἢ αὐτοπιστικὰ συνθήματα, προσπαθεῖ νὰ ξελογιάση τοὺς φτωχοὺς (στὸ πνεῦμα καὶ στὸ χρῆμα), μιλῶντας τους γιὰ ἐλευθερία, γιὰ ἰσότητα κ.τ.λ. καὶ πῶς ὁ μόνος τρόπος, γιὰ νὰ ξεφύγουμε ἀπὸ αὐτὸν τὸν κίνδυνο, μ ό ν ι μ α καὶ ἀ λ η θ ι ν ά, εἶναι νὰ δημιουργήσουμε καλύτερες συνθῆκες στὴν βασιλευόμενη δημοκρατία τῆς χώρας μας, ἀφήνοντας τὴν Δημοκρατία νὰ ἀντρωθῆ καὶ περιορίζοντας τὰ ἔξοδά της, ὥστε περισσότεροι φτωχοὶ νὰ νοιώθουν λιγώτερη φτώχεια.

*****

Καὶ ἐρχόμαστε στὴν σημερινὴ πραγματικότητα:

Ὁ νεαρὸς Κωνσταντῖνος ἔκαμε μιὰ καλὴ ἐκλογὴ συζύγου. Εἶχε, ἀκόμα, τὴν τύχη νὰ ἀνεβῆ στὸν θρόνο, ὅταν ὁ ἑλληνικὸς λαὸς, μὲ τὸ δ ά ο) ο, ποὺ ἔδωκε στὴν Ἕνωση τοῦ Κέντρου, κατώρθωσε νὰ ἀπομακρύνη ἀπὸ τὴν ἐξουσία τὰ δυὸ ἐπικίνδυνα ἄκρα, τῆς Ἀριστερᾶς καὶ τῆς Δεξιᾶς. Ἦταν εὐκαιρία νὰ θητεύση στὴν δημοκρατικὴ σχολὴ τῶν νέων καιρῶν. Ἔπρεπε νὰ καταλάβη, πῶς χρειάζονταν νὰ ἀγαπήση καὶ νὰ ἀγαπηθῆ ἀπὸ ὅ λ ο ν τὸν λαό. Καὶ γιὰ νὰ γίνη αὐτὸ ὑπῆρχαν δυὸ προϋποθέσεις:

α) Νὰ ἐκπληρώνη μὲ εὐλάβεια καὶ προσοχὴ τὰ συνταγματικὰ του καθήκοντα, χωρὶς νὰ ἀναμιγνύεται, πολὺ δὲ περισσότερο, χωρὶς νὰ κατευθύνη τὴν πολιτικὴ ζωὴ τοῦ τόπου. Λέγει ὁ λαός, πολὺ παραστατικά: «Ὅποιος ἀνακατεύεται μὲ τὰ πίτουρα, τὸν τρῶνε οἱ κότες»!! Δὲν συμβιβάζεται μὲ τὸ πνεῦμα τῆς ἐποχῆς μας ἡ αὐτοκρατορικὴ νοοτροπία. Τὸ παράδειγμα τῶν βασιλιάδων τῆς Σουηδίας, Δανίας, Ἀγγλίας κ.τ.λ. πείθει, πῶς τὸ «Ἐλέω Θεοῦ» ἔχει δώσει τὴν θέση του στὸ «Μὲ τὴν ἀγάπη τοῦ λαοῦ μου». Ὅμως, στὰ 1955 ἡ βασιλικὴ οἰκογένεια ἀναμείχθηκε ἀπαράδεκτα καὶ ἀνέδει-

ξε τὸν Κ. Καραμανλῆ, γιὰ νὰ τὸν διώξη τὸ 1963. Τὸ 1963 —1964 βοήθησε τὸν Γ. Παπανδρέου, μὲ τὸ νὰ γίνουν ἐκλογὲς δυὸ φορὲς σ' ἕνα τρίμηνο, γιὰ νὰ τὸν διώξη κι' αὐτὸν στὶς 15 Ἰουλίου 1965. Ὕστερα, ἀκολούθησε σειρὰ ἀπὸ ἀδόκιμες, ἀνορθόδοξες, ἀντισυνταγματικὲς, συζητήσιμες ἐνέργειες, ποὺ ἔδειξαν πὼς ὁ νεαρὸς ἀνώτατος ἄρχοντας καὶ οἱ ἐνήλικοι συμβουλάτορές του (Φρειδερίκη, αὐλικοὶ κ.τ.λ.) ἀρέσκονται στὸ παιχνίδι τῆς φωτιᾶς, συνεχίζοντας τὴν ὀλέθρια ἄρνησή τους γιὰ ἄμεσες ἐκλογὲς καὶ στηρίζοντας, ἀπαράδεκτα, τοὺς ἀρχομανεῖς ἀποστάτες, αὐξάνοντας ἔτσι τὸν κίνδυνο, ποὺ διατρέχει ἡ Ἑλλάδα, μὰ κυρίως ὁ βασιλικὸς θεσμός.

Ἔτσι, σὲ λίγα χρόνια, ἡ τιμὴ τῶν χρεωγράφων τῆς ἀγάπης τοῦ λαοῦ στὸν βασιλικὸ θεσμὸ ἔπεσε πολὺ καὶ γιὰ τὴν ἀκρίβεια μίκραινε στὸ χρηματιστήριο τῆς Δεξιᾶς, ἐκμηδενίστηκε σχεδὸν στὸ χρηματιστήριο τοῦ Κέντρου καὶ ἔμεινε σταθερά, κάτω ἀπὸ τὸ μηδέν, στὸ χρηματιστήριο τῆς Ἀριστερᾶς...

6) Νὰ περιορίση τὶς δαπάνες του καὶ τῆς Αὐλῆς. Ἡ Ἑλλάδα εἶναι φτωχὸ κράτος. Οἱ σημερινοὶ πολίτες ξύπνησαν καὶ θέλουν ὄχι ἁπλῶς νὰ ζήσουν, ἀλλὰ νὰ ζήσουν εὐχάριστα, καλά. Κάνουν σκέψεις καὶ συγκρίσεις. Ἀπαιτοῦν νὰ μικραίνουν οἱ ἀποστάσεις, ποὺ ὑπάρχουν στὶς διάφορες τάξεις, στὸν τομέα τῆς ἀπόλαυσης τῶν ἀγαθῶν. Δὲν χρειάζεται ὁ βασιλικὸς θεσμός, «στὸ κράτος τῆς Ψωροκώσταινας», ἄχρηστες καὶ ἀνόητες μεγαλοπρέπειες καὶ ἐπιδειξιομανίες (ἑκατοντάδα πολυτελῶν αὐτοκινήτων, δεκάδα ἀνακτόρων, πολλὰ ἄσκοπα, ταξίδια στὸ ἐξωτερικὸ κ.τ.λ.).

*****

Μὲ δυὸ λόγια ἄλλαξαν οἱ καιροί. Χρειάζεται προσαρμογὴ νοοτροπίας καὶ διαβίωσης. Βασιλεύει πιὰ κανείς, σ τ α θ ε ρ ὰ καὶ μ ό ν ι μ α, γιατὶ τὸ θέλει ὁ λαὸς καὶ ὄχι γιατὶ τὸ δικαιοῦται μὲ βάση κληρονομικὸ δικαίωμα. Αὐτὸ κατάλαβε ὁ (συγγενὴς τοῦ βασιλικοῦ μας οἴκου) βασιλιᾶς τῆς Σουηδίας καὶ ἔγινε πρόεδρος τῆς ἐπιτροπῆς, γιὰ τὴν καθιέρωση τῆς Δημοκρατίας, μὲ ἐκλεγόμενο ἀνώτατο ἄρχοντα.

Αὐτὸ εἶναι τὸ κάλεσμα, τὸ γεγονός, τῆς ἐποχῆς μας. Λίγη προσαρμογὴ καὶ στὴν χώρα μας θὰ ἦταν πολὺ χρήσιμη, γιὰ τὸν βασιλιὰ καὶ τὴν Ἑλλάδα. Πολὺ χρήσιμη καὶ σωτήρια.. (27.6.1966)

10.

Ἡ Ἑλλάδα καὶ οἱ μεγάλες δυνάμεις

Πολλοὶ Ἕλληνες ἔχουν τὴν γνώμη, ὅτι δὲν εἶναι δυνατὸ νὰ τακτοποιηθοῦν τὰ ἑλληνικὰ προβλήματα, γιατὶ τὰ πάντα ἐξαρτιοῦνται ἀπὸ τὴν στάση καὶ τὴν θέληση τῶν «μεγάλων δυνάμεων» καὶ ἰδιαίτερα τῆς Ἀμερικῆς. Καὶ ἡ γνώμη αὐτὴ δὲν βρίσκεται μακρυὰ ἀπὸ τὴν πραγματικότητα.

Πραγματικά, ἡ ἀμερικανικὴ ΚΤΠ ἐργάζεται πολὺ στὴν χώρα μας. Ἡ Ἑλληνικὴ ἐξωτερικὴ πολιτικὴ (ἰδιαίτερα τὸ Κυπριακὸ), ἐσωτερικὴ κατάσταση κ.τ.λ., ἡ πορεία τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας κ.τ.λ., διαμορφώνονται συχνὰ σύμφωνα μὲ τὶς θελήσεις καὶ τὶς ἐπιθυμίες τῶν Ἀμερικανῶν.

Λέγουν μερικοί, πὼς ἡ κατάστση αὐτὴ εἶναι ἀναπόφευκτη, γιατὶ ἡ Ἀμερικὴ μᾶς βοηθεῖ οἰκονομικά, ἢ γιατὶ εἶναι ἀναγκαῖο, νὰ εἴμαστε προσκολλημένοι σὲ κάποια μεγάλη δύναμη...

*****

Ἂς συζητήσουμε αὐτὲς τὶς γνῶμες:

1) Στὴν ζωὴ τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν Ἐθνῶν ὑπάρχουν οἱ ἰσχυροὶ καὶ οἱ φτωχοί. Μερικοὶ ἀπὸ τοὺς φτωχοὺς ὑποτάσσονται στοὺς πλούσιους καὶ δυνατούς. Ὄχι ὅμως ὅλοι, γιατὶ δὲν εἶναι ἀναγκαῖο οἱ φτωχοὶ νὰ εἶναι ἀναξιοπρεπεῖς.

Πολλὲς φορές, ἂν συμβαίνη κάτι τέτοιο, φταίνε οἱ ἴδιοι, γιατὶ δὲν ἔχουν, εἴτε πραγματικὴ ἰδεολογικὴ ἐπένδυση καὶ

ενδιαφέρθη για την τύχη μας. Είναι αύτη μιά παλιά ιστορία, ποὺ χάνεται στοὺς αἰῶνες τῆς Τουρκοκρατίας καὶ φθάνει στὰ χρόνια μας. Καὶ ἦρθαν πολλὰ γεγονότα ποὺ φανέρωσαν στὶς ὕπουλες καὶ ἁρπακτικὲς διαθέσεις τῶν ἰσχυρῶν κρατῶν, ἀπέναντι στὴν Ἑλλάδα, ποὺ ὑπῆρξε πηγὴ αἵματος, στὰ δύσκολα χρόνια τῆς ἀνθρωπότητας, τῶν πολέμων, καὶ περιφρονημένη ζητιάνα, ὅταν ἐρχόταν ἡ ἐποχὴ τῆς διανομῆς τῶν λαφύρων. Καὶ ἐμεῖς, οἱ ἀγαθοί, οἱ ἀπὸ χαρακτῆρα φιλότιμοι καὶ ἀνόητοι συναισθηματίες, ἀντὶ νὰ ἀντλήσουμε παραδείγματα, ὠφέλιμα γιὰ τὴν κατοπινή μας πολιτική, συνεχίζομε, νὰ πιστεύομε, πὼς ἡ Ἀμερική, ἡ Ἀγγλία, ἡ Ρωσία θὰ σώσουν τὴν Ἑλλάδα(!!!), λησμονῶντας, πὼς οἱ ἄνθρωποι καὶ τὰ ἔθνη κατευθύνονται ἀπὸ τὸ συμφέρον τους καὶ μόνο ἀπὸ τὸ συμφέρον.

3) Δὲν μᾶς λείπει ἡ ρεαλιστικὴ ἀντίληψη τῆς ζωῆς. Δὲν χανόμαστε στὰ παλάτια τοῦ ἰδεαλισμοῦ καὶ τοῦ «θέλω». Ὄχι, ἀλλὰ νομίζομε, πὼς εἶναι δυνατὸ καὶ ὁ ρτωχὸς ἄνθρωπος καὶ τὸ ἀδύνατο κράτος νὰ πολιτεύωνται μὲ ἀξιοπρέπεια. Προϋπόθεση νὰ αἰσθάνωνται, ἄνθρωποι καὶ κράτη, τὴν ἀνάγκη, νὰ πιστεύσουν οἱ ἀδύνατοι, μὲ συνέπεια καὶ σταθερότητα, στὴν ἀνάγκη νὰ φαίνωνται καὶ νὰ εἶναι ἀξιοπρεπεῖς καὶ αὐτάφωτοι, διότι ἀλλοιῶς δὲν εἶναι δυνατὸ νὰ γίνουν σεβαστοὶ ἀπὸ τοὺς ἰσχυροὺς. Εἶπε ὁ Κωστῆς Παλαμᾶς πὼς «ἡ μεγαλωσύνη τῶν Ἐθνῶν δὲν μετριέται μὲ τὰ στρέμμα, μὰ μὲ τὸ πύρωμα τῆς καρδιᾶς καὶ μὲ τὸ αἷμα».

*****

Ὑπάρχει, λοιπόν, τρόπος νὰ εἴμαστε φίλοι μὲ ὅλους, νὰ ἀνήκουμε, ἂν πρέπει, σὲ ὑπερκρατικοὺς ὀργανισμούς, χωρὶς νὰ παύσωμε νὰ εἴμαστε ἀξιοπρεπεῖς, ἑλληνοπρεπεῖς. Μάλιστα, ἂν ἀποκτήσουμε συνείδηση τῆς θέσης, τῶν δικαιωμάτων καὶ τῆς ἀξίας μας, ἂν δὲν δεχώμαστε νὰ προσκυνᾶμε τὰ πόδια τῶν μεγάλων, ἢ νὰ γλύφουμε μερικὰ παληοκόκκαλα, ἀσφαλῶς θὰ μᾶς ὑπολογίζουν καὶ θὰ μᾶς ἐκτιμοῦν περισ-

Προϋπόθεση, συνεπῶς, νὰ πιστεύσουμε, πρῶτοι ἐμεῖς, στὴν ἀναγκαιότητα τῆς ἀλλαγῆς τῆς νοοτροπίας μας. Οἱ λεπτομέρειες εἶναι ζήτημα περιστάσεων...

(1.8.1966)

11.

15 Ἰουλίου 1965, 15 Ἰουλίου 1966

1. Ἡ ζωὴ τοῦ ἀτόμου καὶ τῶν Ἐθνῶν ἔχει διακυμάνσεις, ἐξελίξεις καὶ ὅμως ὅταν τὴν παρατηρῆ κανένας, σὰν περασμένο σύνολο, φαίνεται μονότονη, ἀνιαρή. Ἡ ψυχολογία πάλι καὶ ἡ παρατήρηση, ἡ πεῖρα, λένε, πὼς θυμόμαστε, ἀπὸ τὶς πολλὲς—πολλὲς στιγμὲς, μονάχα τὰ εὐχάριστα γεγονότα.

Δὲν εἶναι, τοῦτο, ἀπόλυτα ἀληθινό, γιατὶ καὶ τὰ δυσάρεστα γεγονότα χαράζουν βαθουλωτὲς γραμμὲς στὰ δελτάρια τῆς ψυχῆς καὶ τῶν ἀναμνήσεών μας.

2. Ὑπάρχουν ἄνθρωποι καὶ λαοί, ποὺ μοιάζουν μὲ τὰ κουτὰ τζιτζίκια, ποὺ δὲν ἐνδιαφέρονται γιὰ τὸ χθὲς, οὔτε γιὰ τὸ αὔριο. Καὶ ὅμως τὸ παρελθὸν εἶναι ἡ ἀποθήκη τῆς πείρας καὶ τῶν ἐλπίδων τοῦ αὔριο, εἶναι τὸ κλειδὶ, ποὺ ἀνοίγει τὶς πόρτες σὲ πολλὰ μυστήρια.

3. Χρήσιμη εἶναι, λοιπὸν, ἡ ἀναπόληση αὐτοῦ, ποὺ πέρασε. Ἔτσι, γίνεται τὸ ταξίδι, ποὺ ἔρχεται, λιγώτερο ἀβέβαιο καὶ δυσκολοβάστακτο. Καὶ γιὰ νὰ θυμώμαστε τὸ παρελθὸν, ἐμεῖς «τὰ λογικὰ (;) ὄντα», οἱ ἄνθρωποι, γιορτάζουμε τὶς διάφορες ἐπέτειους... Εἴπανε, ἀκόμα, πὼς ὁ πόνος, ἡ λύπη, εἶναι χρήσιμα συναισθήματα, γιατὶ ὡριμάζουν αὐτὸν, ποὺ τὰ νοιώθει. Ἴσως εἶναι ἔτσι...

Τὸ βέβαιο, πάντως, εἶναι, πὼς πέρασε ἕνας χρόνος, ἀπὸ τὴν 15 Ἰουλίου 1965, καὶ πὼς πρέπει νὰ κοιτάξουμε πίσω μας, γιὰ νὰ κανονίσουμε τοὺς μπροστινοὺς βηματισμούς μας...

4. Στὶς 15 Ἰουλίου 1965 συνέβηκαν τὰ ἑξῆς:

α) Τὰ οἰκονομικὰ συμφέροντα, οἱ κακοὶ σύμβουλοι τοῦ νεαροῦ καὶ ἄπειρου Κωνσταντίνου, οἱ (...πολὺ) ξένες δυνάμεις κ.τ.λ., ἀντάμωσαν μερικοὺς μωροφιλόδοξους, «δημοκράτες» τοῦ γλυκοῦ νεροῦ, θιασῶτες τῆς κεφαλαιοκρατίας καὶ ἀνέστησαν κάτι ξεχασμένες στιγμὲς τοῦ Ἐθνικοῦ Διχασμοῦ, μερικὰ φαντάσματα τοῦ Μεσαίωνα καὶ ἀπομάκρυναν ἀπὸ τὴν ἐξουσία τὸν λαό, τοῦ 53ο)ο, διώχνοντας τὸν Γ. Παπανδρέου, σὰν ἀνταμοιβή, γιὰ ὅσα δὲν... ἔκαμε(!!!), γιατὶ προστάτειψε τὴν Φρειδερίκη, μὲ εἰδικὸ νομοθέτημα,, ἀμφίβολης συνταγματικότητας, γιατὶ δέχτηκε ὑπουργούς, ποὺ ἤθελε ἡ Αὐλή, γιατὶ δὲν ψήφισε τὸν νόμο γιὰ τὴν κατάργηση τῶν κοινωνικῶν φρονημάτων, γιατὶ ἔσβησε μὲ τὸ σφουγγάρι τὸ θέμα τῆς ΔΕΗ, ἀφοῦ γίνηκε πολλὴ φασαρία, γιατὶ ὑπέκυψε στὶς ἀντισυνταγματικὲς καὶ ὑπερβολικὲς θελήσεις τῆς Αὐλῆς κ.τ.λ. Αὐτὴ εἶναι ἡ αἰτία, ἄλλες οἱ ἀφορμὲς, γιατί, ἐὰν ὁ ἀρχηγὸς τῆς Ἕνωσης Κέντρου, ποὺ εἶχε μαζύ του τὸ 53ο)ο τῶν ψήφων καὶ μεγαλύτερο ποσοστὸ βουλευτῶν, ξεκαθάριζε τὰ πράγματα καὶ τὰ πρόσωπα, μετὰ τὴν 16 Φεβρουαρίου 1964, ἂν ἦταν ἀνένδοτος ὄχι μονάχα, σὰν βρίσκεται στὴν ἀντιπολίτευση, μὰ καὶ ὅταν εἶναι κυβερνήτης, τότε ἡ δημοκρατία θὰ βάδιζε μπροστά.

*****

Ἀλλὰ νὰ ἐξηγούμεθα:

β) Τὸ σύνταγμα τοῦ 1864 δὲν μοιάζει μὲ τὸ σύνταγμα τοῦ 1844, ποὺ ἦταν παραχώρηση τοῦ βασιλιᾶ πρὸς τὸν λαό. Τώρα καὶ μετὰ τὶς τροποποιήσεις του (1911 καὶ 1952) ὁ λαὸς εἶναι ὁ κυρίαρχος, ἡ πηγὴ κάθε ἐξουσίας. Ὁ βασιλιᾶς εἶναι σύμβολο, ἔχει μονάχα τὶς ἐξουσίες, ποὺ παραχωρεῖ τὸ Σύνταγμα, ὁ λαός. Αὐτὸ ὁρίζει τὸ συνταγματικὸ κείμενο καὶ ἐπιβάλλει ἡ νέα πραγματικότητα.

γ) Ἡ γαλλικὴ ἐπανάσταση, παλιά, καὶ ἡ ρωσική, τώρα, ἰδιαίτερα ἡ ἀνάπτυξη τοῦ ἀνθρώπου τῆς ἐποχῆς μας, ἡ μορφή, ποὺ παίρνει ὁ πολιτισμός μας, ὁ ὁποῖος γίνεται συνεχῶς πιὸ πρακτικός, τὰ παραδείγματα τῶν δημοκρατιῶν

ταστασης πραγμάτων και των νεων θεσμων. Περισσότερη έξουσία στόν ωργανώμενο κοινοβουλευτικά λαό, πού πάει νά ξεχάση τόν έπικίνδυνο ὄχλο καί λιγώτερη, έλεγχόμενη, συζητήσιμη καί άναπροσαρμοζόμενη έξουσία, στόν «άνώτατο ἄρχοντα».

δ) Αὐτό ὅμως δέν συμφέρει σ' ὅσους ἔμαθαν νά ἐκμεταλλεύωνται τούς πολλούς, εἴτε χρησιμοποιῶντας τόν ἱδρῶτα τῆς ἐργασίας τους εἴτε τήν δύναμη, πού δέν τούς άνήκει, άπό αὐταρχισμό καί φιλαρχισμό. Καί άμύνονται... έπιτιθέμενοι, ὅταν καταλάβουν, πῶς οἱ πολλοί εἶναι πρόβατα. Καί άνεμίζουν πάνω άπό τό κεφάλι τῶν διαμαρτυρομένων τό σπαθί, γιά νά τούς «σώσουν» άπό τόν Κομμουνισμό»!! Εὐτυχῶς, πού ὑπάρχει ὁ ...Κομμουνισμός, γιατί «εἶναι μιά κάποια λύση», ὅπως θά ἔλεγε ὁ Κ. Καβάφης καί τί θά γινόταν αὐτοί... «χωρίς βαρβάρους», οἱ Δόν Κιχῶτες μας;

5. Συμπέρασμα: Κάναμε σφάλματα, γιατί δέν καταλάβαμε μέ ποιούς εἴχαμε νά κάνουμε, ἤ νομίσαμε πῶς μπορούσαμε ἐμεῖς, τά πρόβατα, νά παίξουμε μέ τίς σκοτεινές δυνάμεις καί τά μαγειρεῖα. Εἴχαμε τά λάφυρα τῆς νίκης καί μείναμε μέ τά τραύματα τοῦ πολέμου. Κερδίσαμε μονάχα, τήν εὐκαιρία, νά δοκιμάσουμε, ἀρκετούς πρωταγωνιστές καί

τερες ἰδέες, γιὰ νὰ ἀνταπεξέλθουμε στὸ διμέτωπο ἀγῶνα, ἀπέναντι τῆς κεφαλαιοκρατίας καὶ τοῦ Κομμουνισμοῦ..

Χρειάζεται τὸ ἐνδιαφέρον ὅλων, ὁ ἀγῶνας ὅλων, γιὰ μιὰ δημοκρατικώτερη καὶ ἑλληνικώτερη Ἑλλάδα.

(11.7.1966)

12.

Ἡ ἀσπίδα τοῦ Α.Σ.Π.Ι.Δ.Α., ἡ δικτατορία καὶ ἡ δημαγωγία

Πολλὰ συμβαίνουν στὸν τόπο μας. Πολλά, περίεργα καὶ ἀξιοσημείωτα, ποὺ δείχνουν, πῶς πηγαίνομε πρὸς τὰ πίσω, πῶς ἡ Ἑλλάδα σύντομα θὰ διεκδικήση, μὲ ἐπιτυχία, τὸν τίτλο τῆς πιὸ καθυστερημένης χώρας καὶ τῆς πιὸ πρωτότυπης. Καὶ ἂς δώσουμε μερικὰ δείγματα:

1. Ὑποτίθεται, πῶς ὑπάρχει στρατιωτικὴ δικαιοσύνη τοῦ 20οῦ αἰῶνα, ποὺ νὰ μὴ εἶναι καὶ αὐτὴ «στεγανὸ διαμέρισμα» τοῦ βασιλιᾶ καὶ τῆς «ἐθνικόφρονης» Δεξιᾶς. Νὰ εἶναι ἑλληνική, μακριὰ ἀπὸ πολιτικὲς σκοπιμότητες, μακριὰ ἀπὸ τὴν πολιτικὴ διαμάχη, πραγματικὴ δικαιοσύνη. Καὶ νὰ ἡ ἀπόδειξη, ὅτι ἡ στρατιωτικὴ δικαιοσύνη εἶναι κυρίως στρατιωτικὴ ὀργάνωση καὶ ὀλιγώτερο δικαιοσύνη: Στηρίζεται, τὸ πόρισμα γιὰ τὸν Α.Σ.Π.Ι.Δ.Α., στὶς καταθέσεις (ἀπολογίες) τῶν κατηγορουμένων, ποὺ εἶναι προφυλακισμένοι 15 μῆνες (!!!), στὶς μαρτυρίες «ἀξιοπίστων» τερατομαρτύρων, τύπου «Λαλάκη», καὶ μερικῶν ἀξιωματικῶν, γνωστῆς ΙΔΕΑ —τῆς τοποθέτησης...

Δὲν ζητήθηκε ἡ ἐξέταση τῶν κατηγορουμένων πολιτικῶν προσώπων, ἡ διασταύρωση, ὁ ἔλεγχος καὶ ἡ ἀξιολόγηση τῶν πληροφοριῶν, ἀλλὰ ἀντίθετα στηρίχθηκε (;) τὸ ὄχι ἀρτιγέννητο βούλευμα στὴν ...βούληση ἐκείνων, ποὺ ἤθελε. Ποῦ εἶναι ἡ ἀντικειμενικότητα, ποῦ ἡ ἀμεροληψία τῆς δικαιοσύ-

νης; Το δούλευμα εκδόθηκε, αφού ο συντάκτης του έβγαλε από τα μάτια του, το λευκό μαντήλι της αντικειμενικότητας και άφησε, στον εαυτό του, να βλέπη, να βλέπη όμως μονάχα με το δεξί μάτι. Είναι πολιτικό και όχι νομικό κείμενο. Ακόμα περισσότερο, έπρεπε να μη ασχολήται κάν με τα οποιαδήποτε πολιτικά πρόσωπα, πολύ δε περισσότερο με ανεπίτρεπτες κρίσεις, που θυμίζουν κιτρινιασμένο άνθρωπο της Δεξιάς, ή τον συντάκτη των ανεπανάληπτων «βασιλικών (;) επιστολών», αλλά, να καταπιάνεται μονάχα με τους στρατιωτικούς και κατόπιν να παραδοθούν άντίγραφα των καταθέσεων στην πολιτική δικαιοσύνη. Αυτό πάει να πη δικαιοσύνη, έστω και στρατιωτική. Αλλοίμονο, αλλοίμονό, υπάρχει φόβος, πως η εποχή του Ντρέυφους δεν έφυγε απ' την Ελλάδα...

2. Αλλά το περίεργο είναι, ότι στον τόπο αυτόν, που αναπτύχθηκε το πνεύμα, έμεινε μόνο το οινόπνευμα, γιατί αλλοιώς δεν μπορεί να εξηγηθή η νοοτροπία μερικών, που θυμίζει Ναστραδίν Χότζα. Πράγματι, λέγουν: «Νά λοιπόν, που η... σωφροσύνη του νεαρού βασιλιά έσωσε την Ελλάδα!! Αν δεν απομακρύνονταν ο Παπανδρέου ο ΑΣΠΙΔΑ θά ανέτρεπε το καθεστώς».

Γεννιούνται όμως τα εξής άπλα ερωτήματα:

α) Καλά, αφού ο βασιλιάς ήταν πληροφορημένος καλά, πώς συμβιβάζεται να διώχνεται ο Παπανδρέου και να γίνεται νέα «κυβέρνησις», με βάση την όμάδα του Μητσοτάκη, όταν ο Μητσοτάκης, Στεφανάκης, Γεωργίου κ.τ.λ. φέρωνται αναμιγμένοι στον ΑΣΠΙΔΑ;

β) Πώς συμβιβάζεται να είναι «άριστερή», αναρχική, η όργάνωση του ΑΣΠΙΔΑ, όταν ο όρκος έχει έκδηλο αντικομμουνιστικό περιεχόμενο;

γ) Είναι δυνατό να υποστηρίξη, σωστός και λογικός, σοβαρός, άνθρωπος, πως η Ελλάδα κινδύνευσε από συναθροίσεις 3 δεκάδων νέων άξιωματικών, όταν ο ΙΔΕΑ και ο «Περικλής» υπήρχαν και υπάρχουν και η όργάνωση του

μαλία, γιὰ νὰ ὑπάρξη ἡ (ἀδικαιολόγητη) δικαιολογία, γιὰ ὅ,τι ἐπακολούθησε.

3. Μιὰ νέα ἀνταπόκριση (σὲ δυὸ συνέχειες) τοῦ γνωστοῦ Ἀμερικανοῦ δημοσιογράφου κ. Σουλτομπέργκερ ἔρριξε λάδι στὴν ἄσβεστη φλόγα τῆς δικτατορίας. Συμπέρασμα; ὁ βασιλιᾶς θὰ ἀναστείλη ὡρισμένα ἄρθρα τοῦ Συντάγματος.

Σκέψεις:

α) Δὲν γνωρίζαμε, πὼς ὑπάρχουν ἄρθρα τοῦ Συντάγματος, ποὺ... ἐφαρμόζονται!!! Κατήντησε, τὸ ἑλληνικὸ σύνταγμα, κλωτσοσκούφι, ὅπου τὸ κείμενο, ἀνατρέπεται ἀπὸ τὴν... ἑρμηνεία. Σύνταγμα, εἶναι τὸ κείμενο, ποὺ λέγει πῶς «συντάσσεται» ἡ πολιτεία, καὶ κατήντησε νὰ εἶναι τὸ κείμενο, ποὺ χρησιμοποιεῖται, γιὰ νὰ διαλύεται τὸ Κράτος!!

β) Ὁ βασιλιᾶς, οἱ ἐλέφαντες τῆς Αὐλῆς, ἡ κρυφαυλὴ κ.τ.λ., δὲν νοιώθουν τὸ κάλεσμα τῆς ἐποχῆς μας; Νομίζουν, πὼς ζοῦμε στὸν φεουδαρχικὸ Μεσαίωνα; Παίζουν μὲ τὰ κάρβουνα. Προσπαθοῦν νὰ γυρίσουν τὸ ποτάμι πίσω. Ἡ ἱστορία δίνει πολλὰ παραδείγματα καὶ διδάσκει, πὼς κανεὶς δὲν μπόρεσε νὰ ἀλλάξη τὴν πορεία τῶν λαῶν.

γ) Δὲν εἴμεθα διατεθειμένοι νὰ γίνουμε πρόβατα. Δὲν μᾶς κυβερνᾶ ὁ φόβος καὶ ὁ φιλοτσαμαρισμός. Θὰ δοθῆ ἡ ἀπάντησή μας, ποὺ μᾶς ἐπιβάλλει ὁ «πατριωτισμὸς» τοῦ ἄρθρου 114 τοῦ Συντάγματος. Ἡ Δημοκρατία, παρ' ὅλα τά, ἄπειρα, σφάλματά της, τὶς ἀδυναμίες της, θὰ νικήση τὴν Ἀριστερὰ καὶ τὴν Δεξιά. Θὰ νικήση, ὁπωσδήποτε. Ὁ λαός, ποὺ ἀνοίγουν, ἂς προσέξουν ὅτι δὲν εἶναι στὰ μέτρα μας...

4. Εἴπαμε, νὰ μὴ ἀσχοληθοῦμε πιὰ μὲ τὶς μαριονέττες, ποὺ λέγονται «ἀποστάτες». Ἂς τοὺς ἀφήσουμε νὰ αὐτοβασανίζωνται. Εἶναι γνωστὴ ἡ μοῖρα ἐκείνων, ποὺ ἀποφασίζουν νὰ αὐτοκτονήσουν. Ἀλλὰ νὰ μὴ τοὺς ἀφιερώνουμε καὶ ἕνα ἐρώτημα; Λένε, ὅτι ἡ Ἑλλάδα πήγαινε στὸν γκρεμό, γιατὶ ἦταν ἐσαλμένη ἡ οἰκονομικὴ πολιτικὴ τοῦ Κέντρου.

ὑπουργὸς Οἰκονομικῶν κ. Κ. Μητσοτάκης!!! Οἱ ἔρημοι, μαζὶ μὲ τὶς ἰδέες τους, ἔχασαν καὶ τὴν μνήμη τους: Ξέχασαν, πῶς αὐτοὶ λέγονται Στεφανόπουλος καὶ Μητσοτάκης...

(Ἰούλιος 1966)

13

Ὁ ἄγνωστός μου Γ. Θεοτοκᾶς, ὁ ἡγέτης τῶν νέων

1. Ἔχω τὸ... δυσμενὲς προνόμιο, νὰ μὴ γνωρίζω, ἀπὸ κοντά, τὸν Γιῶργο Θεοτοκᾶ. Καὶ εἶναι αὐτὸ προνόμιο, γιατὶ οἱ πάρα κάτω φτωχὲς σκέψεις μου δὲν εἶναι ξεχύλισμα ἄθελου αὐθορμητισμοῦ, ποὺ θὰ ὠφείλονταν, τότε, στὴν γνωριμία μας, ἀλλὰ κάρπισμα ἤρεμης σκέψης. Ἀπ' τὴν ἄλλη μεριά, τὸ προνόμιο αὐτὸ εἶναι δυσμενές, γιατὶ δὲν ἔχω προσωπικὴ ἐμπειρία γιὰ τὸν ἄνθρωπο.

2. Μᾶς ἐνδιαφέρει, ἐδῶ, ὁ Γ. Θεοτοκᾶς, σὰν πνευματικὸς ἡγέτης τῆς νέας γενιᾶς, σὰν ὁδηγὸς τῶν νέων στὰ μεγάλα προβλήματα τοῦ τόπου, ἰδιαίτερα στὸ πολιτικὸ κ.λ.π. ζήτημα, ποὺ προέκυψε, μετὰ τὸ ἀντισυνταγματικὸ πραξικόπημα τῆς 15ης Ἰουλίου 1965.

*****

Στὸν τόπο μας, εἰδικὰ στὴν Ἑλλάδα, οἱ ἄνθρωποι ἀποφεύγουν νὰ ἀναλάβουν εὐθύνες, θέση γιὰ τὰ «κοινά». Τὰ ἴδια, εἶναι δυνατὸ νὰ εἰπῆ κανένας καὶ γιὰ τοὺς πνευματικοὺς ἀνθρώπους τῆς χώρας. Μόλις μιὰ δεκάδα λογοτεχνῶν καὶ συγγραφέων βγῆκε ἀπὸ τὸ καβούκι της καὶ ἐνδιαφέρθηκε γιὰ τὴν... ἄτυχη τύχη τοῦ τόπου μας, μετὰ τὰ Ἰουλιανά. Οἱ ἄλλοι ταμπουρώθηκαν στὰ ὀχυρά, στὴν θέση τους, ἔκλεισαν, «ἀεροστεγῶς», τὰ ἄθραυστα καὶ ἀπέραστα καπάκια τους, θυθίστηκαν στὰ ἀπύθμενα πελάγη τοῦ συμφέροντος, σὰν ὑποβούχια, ἀφοῦ κατέβασαν καὶ τὸ περισκόπιο, γιὰ νὰ μὴ

στὶς ἀγκαλιὲς τοῦ ἀκίνδυνου φιλοτομαρισμοῦ, στὶς καθηγητικές, ἀκαδημαϊκὲς, πλουτοπαραγωγικὲς θέσεις τους, ἀφήνοντας, αὐτοὶ οἱ βοσκοὶ, οἱ ἡγέτες—φύλακες, τὰ ἀρνιά, εὔκολη τροφὴ στὸ στόμα τῶν μαυρολύκων. Καὶ ἡ θέση, θέση, καὶ οἱ τίτλοι, τίτλοι, καὶ τὸ χρῆμα, χρῆμα, καὶ ἡ Ἑλλάδα ἄς πάη στὸν ἀγύριστο.

3. Καὶ ἐμεῖς οἱ νέοι, ποὺ πιστέψαμε σὲ ἰδέες, ποὺ διδαχτήκαμε, πὼς ἡ Ἑλλάδα δίδαξε στοὺς ἄλλους λαούς, ὅτι κερδίζει τὸ πνεῦμα καὶ ἡ λεβεντιὰ τῆς ψυχῆς (Μαραθῶνας, Σαλαμῖνα, 1821, 1912—1913, 1940 κ.τ.λ.), πὼς ὁ ἡγέτης, ἰδιαίτερα «ὁ πνευματικὸς», ὑπηρετεῖ, καλλιεργεῖ καὶ θυσιάζεται, γιὰ τὶς ἰδέες καὶ τὸ καλὸ τοῦ συνόλου; Κινδυνεύαμε νὰ γίνωμε Ἴκαροι μὲ ξεκολλημένα φτερά. Ἄπιστοι, γιατὶ θέλαμε, ἀπόλυτη τὴν πίστη μας, γιατὶ οἱ πράξεις τῶν ἡγετῶν μας δὲν συμφωνοῦσαν, ἢ καλύτερα, ἦσαν ἀντίθετες, ἀπὸ τὰ λόγια τους...

4. Στὸ κρίσιμο αὐτὸ σημεῖο, στὸ μεταίχμιο τῆς ζωῆς καὶ τῶν σκέψεών μας πρόβαλε ἡ σωτήρια μορφὴ μερικῶν ἄξιων ἡγετῶν, ποὺ μὲ τὶς πράξεις τους ἦρθαν νὰ δείξουν, πὼς πάντοτε ὑπάρχουν ἄνθρωποι καὶ ἀνθρωπάρια, πνεῦμα καὶ δηλητηριώδη κατάλοιπά του, δημαγωγοί, Ταρτοῦφοι, σοφιστὲς, κενοσκόποι καὶ καιροσκόποι, μὰ καὶ ἀγέρωχοι, ἀκέραιοι ἄνθρωποι.

Ἔτσι εἴδαμε ἐμεῖς, οἱ νέοι, καὶ τὸν Γ. Θεοτοκᾶ, μαζὺ μὲ τὸν Φ. Βεγλερῆ, τὸν Μ. Πλωρίτη, τὸν Ε. Παπανοῦτσο, τὸν Γ. Ἰορδανίδη, Π. Παλαιολόγο, Δ. Ψαθᾶ κ.ἄ., νὰ γίνονται κυματοθραῦστες, γιὰ νὰ προστατεύσουν τὴν πίστη ἀπὸ τὴν φουρτούνα τῆς ἀπιστίας. Νὰ γίνωνται φάροι, γιὰ νὰ φωτίζουν, νὰ μᾶς προστατεύουν, ἐμᾶς τοὺς νέους, τὰ νεόκτιστα καραβάκια, ἀπὸ τοὺς ὑφάλους.

5. Αὐτὸς ἦταν, ἢ σωστότερα, εἶναι, ὁ Γ. Θεοτοκᾶς, γιὰ μᾶς τοὺς νέους. Ἡ αἰώνια, ἡ πραγματικὴ ἀξία τῶν ἡγετῶν μετριέται ἀπ' τὴν ἀπήχηση, τὴν ὠφέλεια τοῦ ἔργου τους

περιβάλλον του. Έτσι δεν διαλέγονται οι υποψήφιοι και όταν οι εκλογές γίνωνται με το πλειοψηφικό σύστημα, άποιος κατορθώσει να μπη στο ψηφοδέλτιο του πιο ισχυρού κόμματος βγαίνει βουλευτής, χωρίς νάχρειαστη και την ψήφο του λαού!!!!

2. Δυστυχώς όμως η άλλαγή της καταστασης αύτης δεν είναι ζήτημα μικρού χρονικού διαστημάτος. Έτσι θα πρέπει να καθιερωθη προσωρινά άλλο σύστημα: Να τεθη στον εκλογικό νόμο διάταξη, σύμφωνα με την όποία να είναι επιτρεπτό να ύπάρχη αριθμός ύποψηφίων (μέχρι) τριπλάσιος των βουλευτικών έδρων κάθε εκλογικής περιφέρειας. Παράδειγμα: Στον νομό Ημαθίας να ύπάρχουν, γιά τις τέσσερες έδρες, μέχρι 12 άτομα, στο ψηφοδέλτιο του κάθε κόμματος.

3. Ποιά είναι τά πλεονεκτήματα αύτου του θεσμού (πού ύπηρχε στις τελευταίες δημοτικές εκλογές);

Θά αναδειχθούν πολλοί νέοι πολιτευτές, θά έλθη ή ανανέωση της πολιτικής ήγεσίας. Θά ύπάρξη ευγενής άμιλλα. Θά δοθη εύκαιρία στον λαό να διαλέξη τους βουλευτές του ανάμεσα σε μεγαλύτερο αριθμό. Θά βγαίνουν, λοιπόν, βου-

ὑποψηφίων παλεύουν γιὰ μιὰ θέση στὸν συνδυασμό, φέρνοντας σὲ δύσκολη θέση τὸν ἀρχηγό. Θὰ παύσουν οἱ ἄνομες συναλλαγὲς καὶ τὰ μαγειρεύματα στὰ γραφεῖα τοῦ κόμματος καὶ στὸ σπίτι τοῦ ἀρχηγοῦ καὶ ἀκόμη τὸ Κράτος θὰ ἐξοικονομῆ περισσότερα χρήματα ἀπὸ τὰ παράβολα τῶν ὑποψηφίων. Στὴν περίπτωση πλειοψηφικοῦ θὰ ὑπάρχη ὁ θεσμὸς τοῦ σταυροῦ «προτιμήσεως», ὥστε νὰ γίνεται καὶ πάλι κάποια ἐπιλογή.

4. Θὰ παρατηρήση κανένας, πῶς τὸ σύστημα τοῦτο δὲν συμφέρει στοὺς τωρινοὺς βουλευτές, γιατὶ θὰ σκορπίζωνται οἱ ψῆφοι. Τοῦτο δὲν εἶναι σωστό, γιατὶ ἕνας βουλευτὴς κινδυνεύει περισσότερο ἀπὸ ἕναν νέο ὑποψήφιο, παρὰ ἀπὸ ἕνα πλῆθος τέτοιων, ἀφοῦ οἱ ψῆφοι θὰ σκορπιστοῦν ἀνάμεσα στοὺς νέους καὶ εἶναι δύσκολο, πολὺ δύσκολο, ἂν ὄχι ἀδύνατο, νὰ μπορέση ἕνας νέος ὑποψήφιος νὰ περάση ἕναν παλιὸ πολιτευτή, τοὐλάχιστο τὴν πρώτη φορά. Ἄλλωστε, προέχει τὸ συμφέρον τῆς πατρίδας καὶ τῆς Δημοκρατίας, ποὺ θὰ ἰδῆ ὁπωσδήποτε καλύτερες ἡμέρες, γιατὶ θὰ παρατηρηθῆ ἀσφαλῶς καλύτερη ἱεράρχηση καὶ ἀνάδειξη στελεχῶν καὶ πολιτευτῶν καὶ ὁ λαὸς θὰ ἀποκτήση μεγαλύτερα δικαιώματα ἐνῶ παράλληλα οἱ ὑποψήφιοι θὰ ἀποκτήσουν ἀνεξαρτησία.

Καλοῦνται, λοιπόν, οἱ ἀρχηγοὶ τῶν κομμάτων καὶ οἱ βουλευτὲς νὰ ψηφίσουν σχετικὴ διάταξη, μέχρι νὰ γίνη ἀναθεώρηση τοῦ Συντάγματος, ὁπότε πρέπει νὰ μπῆ αὐτὴ στὸ συνταγματικὸ κείμενο. (29.8.1966)

15

Τὸ πρόβλημα τῆς ἀποστασίας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

1. Εἶναι παλιὸ τὸ ζήτημα, ἐὰν δηλαδὴ ἐπιτρέπεται, ἢ, ἀκόμα, πιὸ τολμηρά, ἂν ἐπιβάλλεται, νὰ ἐγκαταλείπη κα-

νένας τὸ ἰδεολογικὸ στρατόπεδό του καὶ νὰ πηγαίνη σὲ διαφορετικό, ἤ, ἀκόμα, καὶ σὲ ἀντίθετο. Πρέπει νὰ συζητήσουμε τὸ πρόβλημα. Βέβαια μερικοὶ τὸ λύνουν βίαια καὶ χωρὶς πολλὴ συζήτηση καὶ δὲν ἔλλειψαν καὶ πρωτότυπες πρωτοποριακὲς προτάσεις ὅτι δηλαδὴ πρέπει νὰ τεθῆ διάταξη στὸν ἐκλογικὸ νόμο, εἴτε, καλύτερα, στὸ Σύνταγμα, ὥστε νὰ ἐκπίπτη ὁ ἀποστάτης ἀπὸ τὸ ἀξίωμά του. Χωρὶς νὰ συζητήσουμε διεξοδικὰ αὐτὸ τὸ θέμα, ἀπὸ τὴν νομικὴ του πλευρά, θὰ σημειώσουμε, πὼς μὲ ὅσα, ἐλάχιστα, γράφει ἡ σημερινὴ νομοθεσία (καὶ τὸ Σύνταγμα) γύρω ἀπ' τὸ θέμα τοῦτο, μιὰ τέτοια λύση θὰ ἦταν ἀντισυνταγματική, ἂν στηρίζονταν σὲ τροποποίηση τοῦ ἐκλογικοῦ νόμου, γιατὶ (σύμφωνα μὲ τὸ Σύνταγμα) οἱ βουλευτὲς ἀντιπροσωπεύουν τὸ Ἔθνος καὶ ὄχι τὰ κόμματα καὶ τοὺς ἀρχηγούς τους. Χρειάζεται, λοιπόν, τροποποίηση τοῦ Συντάγματος.

1. Τίθεται, συνεπῶς, τὸ ἐρώτημα: Πρέπει, νὰ τροποποιηθῆ τὸ Σύνταγμα, ὥστε νὰ ἐκπίπτη ἀπὸ τὸ βουλευτικὸ ἀξίωμα ὅποιος νέος Ἐφιάλτης ἢ Ἰούδας προδώσει τὸ στρατόπεδό του; Θὰ ποῦμε ἄφοβα καὶ εἰλικρινά, ὅπως πάντα, τὴν ἀλήθεια καὶ ἂς μὴ ἱκανοποιῆ πολλούς, ἴσως τοὺς περισσότερους. Ὄχι, δὲν πρέπει νὰ γίνη τέτοια τροποποίηση τοῦ Συντάγματος καὶ νὰ γιατί:

α) Δὲν ἔχομε, στὴν Ἑλλάδα, κόμματα μὲ δημοκρατικὴ ὀργάνωση, οὔτε, καλὰ καλά, κόμματα μὲ ἀρχές, ἀλλὰ κυρίως προσωπικοὺς ὀργανισμούς. Μετὰ τὸ πραξικόπημα τῆς 15ης Ἰουλίου 1965, τείνει ἡ Ἕνωση Κέντρου, νὰ δώση τὴν ἐντύπωση, πὼς κάνει τὰ πρῶτα της βήματα στὸν τομέα τῆς ὀργάνωσης, ἀλλὰ στὸ θέμα τοῦ κόμματος, ὡρισμένων ἰδεῶν καὶ ἀρχῶν, ἔγιναν πολλὰ καὶ σίγουρα βήματα. Οἱ ὀπαδοί της ξέρουν, τώρα, ὅτι θέλουν ἐλευθερία, κοινωνικὴ δικαιοσύνη, ξεκαθάρισμα τῆς θέσης καὶ τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀνώτατου ἄρχοντα, ἑλληνικὴ ἐξωτερικὴ πολιτικὴ καὶ ἑλληνικὸ στρατό. Μένει νὰ ξεκαθαρισθῆ καλύτερα καὶ ὁλότελα ἕνα ἄλλο θέμα: Ὅτι ἡ Ἕνωση Κέντρου δὲν εἶναι μῖγμα τῶν δυὸ ἄκρων. Πρὸς Θεοῦ ὄχι. Δὲν εἶναι λίγο Ἀριστερὰ καὶ λίγο Δεξιά, ὅπως δὲν εἶναι τὰ προοδευτικά, σο-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βόλου

σιαλοδημοκρατικὰ κόμματα τῆς ὑπόλοιπης Εὐρώπης. Νὰ κοποῦν, μιὰ γιὰ πάντα, οἱ ὁποιεσδήποτε γέφυρες, προσωρινὲς ἢ μόνιμες στὴν βάση καὶ στὴν ἡγεσία..

6) Νὰ ὑπάρξη ὀργάνωση, δημοκρατική, ὥστε καὶ οἱ ὑποψήφιοι νὰ διαλέγωνται ἀπὸ τὸν λαὸ καὶ οἱ βουλευτὲς νὰ ἔχουν λιγώτερη ἐξάρτηση ἀπὸ τὸν ἀρχηγὸ καὶ περισσότερη ἀπ' τὶς ἰδέες καὶ τὸν λαό, ποὺ τοὺς διάλεξε καὶ τοὺς ψήφισε. Ἀκόμα ὁ ἀρχηγός, τοῦ κόμματος, νὰ διαλέγεται, δημοκρατικὰ καὶ τίμια, ἀπ' τὸ συνέδριο τοῦ κόμματος. Ἂν προκύπτη διάσταση γνώμης, μεταξὺ τοῦ βουλευτοῦ καὶ τοῦ ἀρχηγοῦ, τὸ θέμα θὰ λύνεται προσωρινὰ ἀπὸ τὴν πλειοψηφία ὅλων τῶν βουλευτῶν, ποὺ πρέπει νὰ ἀποκτήσουν ἐλευθερία καὶ προσωπικότητα, μέχρι νὰ ἀποφανθῆ κυριαρχικὰ τὸ ἐτήσιο ἢ ἔκτακτο συνέδριο τοῦ κόμματος. Ἕνας ἡγέτης πρέπει νὰ προκαλῆ πειθαρχία καὶ νὰ τυχαίνη σεβασμοῦ, ὄχι ὅμως φόβου, γιατὶ δὲν ἀποκλείεται νὰ ἔχη δίκαιο ὁ βουλευτής, νὰ σφάλλη ὁ ἀρχηγός. Πάνω ἀπ' ὅλα καὶ ἀπ' ὅλους εἶναι οἱ ἰδέες καὶ ὁ λαός.

3. Καὶ ἐρχόμαστε τώρα στὴν φιλοσοφική—ἠθικὴ πλευρὰ τοῦ θέματος: Ἐπιτρέπεται, ἢ ἐπιβάλλεται σ' ἕναν βουλευτὴ νὰ βγαίνη μὲ τὸ ἕνα κόμμα καὶ νὰ καταλήγη σ' ἄλλο; Ὑπάρχουν δυὸ περιπτώσεις:

α) Ἂν ὁ βουλευτὴς διαφωνῆ σὲ ζήτημα ἰδεῶν, ποὺ ὑπῆρχε πρὶν βγῆ βουλευτής, δὲν ἔχει δικαίωμα, ἀφοῦ ἐκλεγῆ ἀπὸ τοὺς ψηφοφόρους τοῦ Α κόμματος, γιὰ νὰ ἐφαρμόση ὡρισμένο πρόγραμμα καὶ νὰ ὑπηρετήση συγκεκριμένες ἰδέες, νὰ προδώση, πρόσωπα καὶ ἰδέες, καὶ νὰ βρεθῆ στὸ ἀντίθετο ἢ σὲ ἄλλο στρατόπεδο. Ἂν διαφωνῆ, ὀφείλει, νὰ ἀπουτανθῆ στὸ συμβούλιο ἢ στὸ συνέδριο τοῦ κόμματος καὶ νὰ πειθαρχήση στὴν ἀπόφασή του, μέχρις ὅτου οἱ ἑπόμενες βουλευτικὲς ἐκλογὲς ἀπαντήσουν τελεσίδικα στὸ ζήτημα.

6) Ἂν προκύψη νέο, ἀπρόβλεπτο, ζήτημα πάνω σὲ ἰδεολογικὸ θέμα, ἂν ὁ ἀρχηγὸς καὶ τὸ περιβάλλον του δὲν ἐφαρμόζουν τὸ πρόγραμμα τοῦ κόμματος καὶ δὲν δίνουν ἀνάλογη λύση, τότε πάλι τὸ συνέδριο θὰ λύση τὸ ζήτημα, ἄλλως νὰ παραιτηθῆ ὁ βουλευτής, περιμένοντας ὁ λαὸς, στὶς ἑπόμενες

ἐκλογές, νὰ ἀπαντήση.

4. Ὁπωσδήποτε ὅμως δὲν συγχωριέται νὰ ἐγκαταλείπουν τὸ κόμμα, τοὺς ψηφοφόρους, τὶς ἰδέες τους, ἕνας ἢ πολλοὶ βουλευτὲς, νὰ ἀνταλλάξουν ὅλα αὐτὰ μὲ μιὰ ἀντισυνταγματικὴ, ἰδεολογικὰ ἀντίθετη, κυβέρνηση καὶ νὰ στηρίζωνται στὴν ἀνοχὴ τοῦ ἄλλου κόμματος, ἐναντίον τοῦ ὁποίου χρόνια ἀγωνίστηκαν αὐτοὶ καὶ οἱ ψηφοφόροι τους, καὶ νὰ κάμνουν οἱ ἴδιοι, ὅ,τι ὠνόμασαν πρὶν λίγες μέρες «ντροπὴ» καὶ «αἶσχος», μόλις τοὺς δόθηκε νὰ γλύψουν τὸ κόκκαλο τῆς ἐξουσίας, γιατὶ τότε μοιάζουν μὲ ἀγύρτες καλόγερους τοῦ Μεσαίωνα, ποὺ μπροστὰ στὰ μάτια τῶν ἔκπληκτων καὶ χαζῶν, θρησκόληπτων, χριστιανῶν ἔτρωγαν, σὲ καιρὸ αὐστηρῆς νηστείας, κοττόπουλα καὶ ἄλλα σφαχτὰ, ἀφοῦ προηγούμενα ἔκαναν προσευχὲς, ὥστε, μὲ τὴν βοήθεια τοῦ Ἁγίου Πνεύματος νὰ μετατρέπωνται αὐτὰ σὲ νηστησιμώτατες τροφὲς!!!

5. Συμπέρασμα: Δὲν ὑπάρχει δικαιολογία γιὰ τοὺς ἀποστάτες, τῆς 15ης Ἰουλίου 1965 καὶ ὕστερα, γιατὶ, μὲ τὸ νὰ γίνουν ὅλοι ὑπουργοὶ κ.τ.λ., ἔδειξαν, πὼς ἡ προδοσία τους ὠφείλονταν ἀποκλειστικὰ σὲ ἀρχομανία, φιλοδοξία καὶ ὄχι σὲ ἰδεολογικὲς διαφορὲς, ὁπότε ἔπρεπε νὰ διαχωρίσουν τὶς θέσεις τους, ὅταν δὲν εἶχε συντελεστῆ τὸ πραξικόπημα, ἢ χωρὶς νὰ δεχθοῦν ἀνταλλάγματα. Γι' αὐτὸ δὲν τοὺς ἀκολουθοῦμε, γιατὶ φάνηκαν κατώτεροι τῶν ἀρχῶν τους, γιατὶ δὲν πρόδωσαν ἁπλῶς ἕναν ἀρχηγὸ, ποὺ μποροῦ νὰ ἔκαμε σφάλματα, ἀλλὰ, σὲ ὕποπτο χρόνο καὶ μὲ ὕποπτο τρόπο, ὅλους τοὺς ψηφοφόρους τους, τὸν λαὸ καὶ τὶς ἰδέες, ποὺ ἔλεγαν, πὼς πίστευαν. Δὲν χρειάζεται ὅμως τροποποίηση τοῦ Συντάγματος, γιατὶ ὁ λαὸς θὰ... τοὺς ἐκπέση σύντομα ἀπὸ τὸ βουλευτικὸ τους ἀξίωμα...

(7.11.1966)

16

Ἔμπρὸς γιὰ τὴν νίκη

Ὁ ἀγῶνας γιὰ τὴν Δημοκρατία μπῆκε σὲ νέα φάση. Ρο-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

σκαλη ἡ περίοδος, πού πέρασε. Μά χαλυβδώθηκε ἡ θέληση μας, διαλέχτηκαν τά ζιζάνια, οἱ κηφῆνες, οἱ βδέλλες ἀπό τίς μέλισσες. Τά κίβδηλα νομίσματα ἀπό τά γνήσια. Πλησιάζουμε στήν δικαίωση.

Δέν εἶναι ὥρα νά ἀσχολούμαστε μέ λεπτομέρειες καί κριτικές. Ὅταν ἀκούγεται ἡ σάλπιγγα τῆς ἐπίθεσης χρειάζεται μονάχα ἀνασύνταξη τῶν δημοκρατικῶν δυνάμεων, ἀνύψωση τοῦ ἠθικοῦ τοῦ πολεμιστῆ, ὀργάνωση καί πειθαρχία, μαζύ καί πίστη στόν ἀγῶνα μας.

Μέ στρατηγό τόν Γ. Παπανδρέου, μέ ἐπιτελεῖο ὅλους τούς πιστούς πρωτεργάτες τῆς Δημοκρατίας, μέ τήν συμπαράσταση τοῦ ἀδούλωτου λαοῦ μας, μέ τήν ψῆφο ἐκείνων πού δέν λύγισαν, ὅσο καί ἄν πιέστηκαν, ἡ Δημοκρατία, ἡ ἀληθινή, ἡ ζωντανή, θά προχωρήση, παραμερίζοντας τά ἐπικίνδυνα ἄκρα.

Τό μονοπάτι τῆς Δημοκρατίας ἄρχισε νά παίρνη τήν μορφή λεωφόρου καί οἱ ἄνθρωποι τοῦ σκοταδιοῦ ἐξαφανίζονται, ἀντικρύζοντας τό ἀσυγκράτητο φωτεινό ρεῦμα τῶν ἀγωνιστῶν τῆς Δημοκρατίας.

Θά συνεχισθῆ, θά αὐξηθῆ ἡ ἐπαγρύπνηση, θά τεντωθῆ τό τόξο γιά νά φθάση τό βέλος τῆς Δημοκρατίας πιό μακρυά.

Ἐμπρός γιά νέους ἀγῶνες. Γιά τήν φτωχή μας χώρα, πού ἐπισθοδρομεῖ. Γιά τόν λαό της, πού σπαράσσεται ἀπό τήν ἐκμετάλλευση ἤ πέφτει θῦμα δημαγωγῶν—δῆθεν—φίλων του. Ὁ ἀετός τῆς Δημοκρατίας ἄνοιξε τίς πελώριες φτεροῦγες του καί καλεῖ ὅλους μαζύ του γιά νά πετάξουν μακρυά, ἀπό τά ψοφίμια τοῦ χαλοῦ παρελθόντος ἐκεῖ ὅπου θά

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Πρόλογος 3

1. Τὸ καθῆκον τῆς πνευματικῆς ἡγεσίας 5
2. Ἰδέες καὶ πρόσωπα 7
3. Ἡ δολοφονία τῶν ἰδεῶν 9
4. Ἔλλειψη πολιτικῆς ὡριμότητας 11
5. Δημοκρατικὴ ὀργάνωση τῶν κομμάτων 14
6. Βουλευτὲς, ἀρχηγὸς καὶ λαός 16
7. Ἡ κατανομὴ τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος 20
8. Κομμουνιστοκαπηλεία — Κομμουνιστοφοβία 23
9. Δημοκρατικοποίηση τοῦ βασιλικοῦ θεσμοῦ 26
10. Ἡ Ἑλλάδα καὶ οἱ μεγάλες δυνάμεις 29
11. 15 Ἰουλίου 1965, 15 Ἰουλίου 1966 31
12. Ἡ ἀσπίδα τοῦ ΑΣΠΙΔΑ, ἡ δικτακτορία καὶ ἡ δημαγωγία 34
13. Ὁ ἄγνωστός μου Γ. Θεοτοκᾶς, ὁ ἡγέτης τῶν νέων 37
14. Ἡ ἀνανέωση τῆς πολιτικῆς ἡγεσίας 39
15. Τὸ πρόβλημα τῆς ἀποστασίας 40
16. Ἐμπρὸς γιὰ τὴν νίκη 43

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΤΥΠΩΘΗΚΕ, ΣΕ 1.000 ΑΝΤΙΤΥΠΑ, ΤΟΝ ΓΕΝΑΡΗ ΤΟΥ 1967, ΣΤΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ ΑΔΕΛΦΩΝ ΔΕΙΝΟΠΟΥΛΟΥ (ΝΑΟΥΣΑ).

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Δυὸ λόγια γιὰ τὸν συγγραφέα

Γεννήθηκε στὸ χωριὸ Ραχιὰ Βεροίας, ὅπου ὁ πατέρας του ἦταν δάσκαλος, τὴν Πρωτομαγιὰ τοῦ 1934. Σπούδασε, ἐργαζόμενος, καὶ πῆρε πτυχία, ἀπὸ τὴν Πάντειο, Ἀνωτάτη Σχολὴ Πολιτικῶν Ἐπιστημῶν Ἀθηνῶν (1952—1956) καὶ ἀπὸ τὴν Νομικὴ Σχολὴ τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης (1956—1959). Δικηγόρος, ἀπὸ τὸ 1961, στὴν Βέροια. Ὑπηρέτησε, τέσσερα χρόνια, σὰν μόνιμος ἀξιωματικός, στὶς οἰκονομικὲς ὑπηρεσίες τοῦ στρατοῦ καὶ παραιτήθηκε (1958), μὲ τὸν βαθμὸ τοῦ ὑπολοχαγοῦ.

Διετέλεσε Γεν. Γραμματέας τοῦ Τουριστικοῦ Ὁμίλου Βεροίας, τοῦ Μορφωτικοῦ Κέντρου Βεροίας καὶ μέλος πολλῶν συλλόγων. Ἀνακηρύχθηκε μεγάλος εὐεργέτης τῶν οἰκοτροφείων «Πελεκάν» (1961). Διακρίθηκε σὰν ἱστορικὸς συγγραφέας καὶ εἶναι ὁ πρῶτος, ποὺ ἀσχολήθηκε συστηματικὰ μὲ τὴν Ἱστορία τῆς Βεροίας—Ναούσης—Ἀλεξανδρείας, τύπωσε δὲ μέχρι τώρα, τρία βιβλία: α) Ἱστορία τῆς Βεροίας, τόμος 1ος, Βέροια 1960, σελ. 244, β) Ἱστορία τοῦ Χριστιανισμοῦ στὴν περιοχὴ τῆς Βέροιας, Βέροια 1961, σελ. 72 καὶ γ) Ὁ ὅσιος Ἀντώνιος, ὁ νέος, ὁ ἐκ τῆς μακεδονικῆς Βεροίας, βάσει ἀνεκδότων βυζαντινῶν ἐγγράφων καὶ λανθανόντων στοιχείων, Βέροια 1965, σελ. 88. Εἶναι ἕτοιμοι, ὁ δεύτερος τόμος τῆς Ἱστορίας τῆς Βεροίας (Βυζαντινοὶ χρόνοι), μὲ 400 σελίδες, περίπου καὶ ὁ τρίτος τόμος (Τουρκοκρατία), μὲ 600—700 σελίδες.

Διετέλεσε Διευθυντὴς τῆς σύνταξης καὶ ἀρθρογράφος τῶν ἐφημερίδων «Νίκη» Βεροίας (1953), «Ἐμπορικὸν Βῆμα» καὶ «Οἰκονομικὴ» Ἀθηνῶν (1953—1955), «Φρουρὸς τῆς Ἡμαθίας» (1959—1961) καὶ «Λαὸς» (1965) Βεροίας.

Διετέλεσε συνεργάτης, μεταξὺ ἄλλων, τῶν περιοδικῶν «Εἰκόνες» (1961), «Ἠπειρωτικὴ Ἑστία» (1961), «Σήμερα», «Πολιτικὴ καὶ Οἰκονομικὴ Ἔρευνα», «Πειραϊκὴ—Πατραϊκή», «Ὁ Τόπος μας», «Μακεδονικά», «Μακεδονικὴ ζωή», «Μακεδονικὸν Ἡμερολόγιον» καὶ σὲ ἐφημερίδες τῆς Βεροίας, Ναούσης, Ἀλεξανδρείας Γιαννιτσῶν, Κατερίνης, Θεσσαλονίκης καὶ Ἀθηνῶν.

7
320
ΔΡΧΜ.
X